

**สมรรถนะการศึกษาไทยในเวทีสากล
พ.ศ. 2548**

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

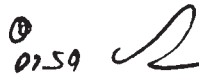
คำนำ

ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และความก้าวหน้าอย่างรวดเร็วในด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีทำให้ประเทศต่างๆ ทั่วโลกต้องเผชิญกับความท้าทายและการแข่งขันเพื่อความอยู่รอดอย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ “การพัฒนาทุนทางปัญญาของมนุษย์” เป็นหนทางหนึ่งที่น่าหาประเทศเลือกใช้เพื่อให้เป็นพลังขับเคลื่อนในการพัฒนาประเทศ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ในฐานะหน่วยงานที่รับผิดชอบการกำหนดนโยบายและวางแผนการศึกษา จึงได้ทำการศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาศักยภาพของคนไทยอย่างต่อเนื่อง ด้วยตระหนักดีว่า “การพัฒนาศักยภาพของคน” เป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาประเทศเพื่อเผชิญกับความท้าทายแห่งพลวัตดังกล่าว

เอกสาร “สมรรถนะการศึกษาไทยในเวทีสากล พ.ศ. 2548” ฉบับนี้ นับเป็นอีกความพยายามหนึ่งของสำนักงานฯ ที่ต้องการสะท้อนให้เห็นถึงการพัฒนาศักยภาพของคนไทยในเวทีสากล โดยในเอกสารฉบับนี้ได้นำเสนอข้อมูลพื้นฐานที่สามารถนำไปใช้ประกอบการพิจารณาและตัดสินใจเพื่อตอบสนองต่อเป้าหมายการพัฒนาประเทศในด้านต่างๆ รวมทั้งเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาและยกระดับสมรรถนะการศึกษาไทยให้มีคุณภาพ มาตรฐานในระดับสากล

สำนักงานฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าเอกสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์
ในการดำเนินการพัฒนาการศึกษาของประเทศโดยรวม ตลอดจน
การพัฒนาสมรรถนะการศึกษาไทยไปสู่ทิศทางที่พึงประสงค์สำหรับ
ผู้ที่เกี่ยวข้องและผู้ที่เกี่ยวข้องต่อไป

(นายออรุณ จันทวานิช)

เลขาธิการสภาการศึกษา

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

อันดับความสามารถของไทยในเวทีสากล

ผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของไทยโดย International Institute for Management Development (IMD) ระหว่าง พ.ศ. 2544-2548 ในภาพรวมพบว่า สมรรถนะการแข่งขันของไทยมีแนวโน้มดีขึ้นทุกปี และใน พ.ศ. 2548 ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 27 จากจำนวน 60 ประเทศ ซึ่งเป็นอันดับที่ดีขึ้นเล็กน้อยจาก พ.ศ. 2547 (อันดับ 29 จาก 60 ประเทศ) แต่เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับประเทศในภูมิภาคเดียวกันอย่างประเทศสิงคโปร์ มาเลเซีย ฮองกง ไต้หวัน สาธารณรัฐประชาชนจีน อินเดีย ญี่ปุ่น และเกาหลี พบว่า สมรรถนะการแข่งขันของประเทศไทยไม่ถึงว่าโดดเด่น โดยประเทศที่อันดับความสามารถในภาพรวมโดดเด่นได้แก่ ฮองกง (2) สิงคโปร์ (3) และไต้หวัน (11) สำหรับประเทศที่สามารถพัฒนาอันดับความสามารถในการแข่งขันได้มากที่สุดคือ อิสราเอล (จากอันดับที่ 33 มาเป็นอันดับที่ 25)

สมรรถนะด้านเศรษฐกิจ นับเป็นจุดแข็งหลักที่ส่งผลให้ อันดับความสามารถในการแข่งขันของไทยดีขึ้น ในปี 2544 -2548 โดยอันดับความสามารถในด้านเศรษฐกิจ ของไทยอยู่ในอันดับที่ 17, 23, 14, 9 และ 7 จากจำนวน 49, 49, 60, 60 และ 60 ประเทศ ตามลำดับ ทั้งนี้ ปัจจัยที่ถูกจัดว่าเป็นข้อได้เปรียบที่สุดของสมรรถนะด้านเศรษฐกิจของไทยคืออัตราการว่างงาน ซึ่งอยู่ในอันดับที่ 1 คือมีอัตราการว่างงานต่ำสุดติดต่อกันมา 3 ปี

สมรรถนะด้านประสิทธิภาพภาครัฐของไทย อันดับประสิทธิภาพภาครัฐของไทยระหว่าง พ.ศ. 2544-2548 อยู่ในอันดับที่ 27, 20, 18, 20 และ 14 ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่า หลังการปฏิรูประบบราชการใน พ.ศ. 2545 อันดับประสิทธิภาพภาครัฐของไทยดีขึ้น ซึ่งรวมทั้งใน พ.ศ. **2548** ที่อันดับด้านประสิทธิภาพภาครัฐอยู่ในอันดับที่ดีขึ้นถึง 6 อันดับ โดยเกณฑ์ที่ไทยโดดเด่นคือความสามารถในการปรับเปลี่ยนนโยบายให้เข้ากับความเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ

สมรรถนะด้านประสิทธิภาพภาครัฐกิจของไทย อันดับประสิทธิภาพภาครัฐกิจของไทยระหว่าง พ.ศ. 2544-2548 อยู่ในอันดับที่ 39, 33, 28, 23 และ 28 ตามลำดับ ซึ่งจุดแข็งในด้านนี้ของไทยอยู่ที่ตลาดแรงงาน โดยใน พ.ศ. **2548** ไทยมีกำลังแรงงานถึงร้อยละ 55.04 ของประชากรทั้งหมด และจัดอยู่ในอันดับที่ 5 รองจากลักเซมเบิร์ก ซีเจียก สาธารณรัฐประชาชนจีน และสวีตเซอร์แลนด์ นอกจากนี้ ชั่วโมงการทำงานของแรงงานไทยมีค่าต่อปีสูงกว่าค่าเฉลี่ย และสูงกว่า 51 ประเทศ อย่างไรก็ตาม ผลผลิตภาพหรือประสิทธิภาพภาคการผลิตเมื่อเปรียบเทียบกับอำนาจการซื้อ (Purchasing power parity: PPP) กลับไม่ดีนัก โดยอยู่ในอันดับที่ 55 ต่ำกว่าประเทศซึ่งมีกำลังแรงงานและชั่วโมงการทำงานน้อยกว่าไทยอย่างฮ่องกง ญี่ปุ่น สิงคโปร์ และมาเลเซีย

สมรรถนะด้านโครงสร้างพื้นฐาน ระหว่าง พ.ศ. 2544-2548 เป็นจุดอ่อนของอันดับความสามารถในภาพรวมของไทย เนื่องจากถูกจัดอยู่ในอันดับท้ายตาราง (อันดับที่ 46, 42, 49, 50

และ 47 ตามลำดับ) ซึ่งสมรรถนะในด้านนี้ส่วนใหญ่จะอยู่ในอันดับที่ไม่ดีนัก โดยจุดอ่อนที่จุดรั้งสมรรถนะในการแข่งขันของไทยที่สำคัญคือ โครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยี โครงสร้างพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ และการศึกษา อย่างไรก็ตาม พบว่าในด้านนี้ก็ยังมียูจุดเด่น ได้แก่ ค่าใช้จ่ายในการใช้อินเตอร์เน็ต ซึ่งมีต้นทุนที่ถูกและจัดอยู่ในอันดับที่ 2 ติดต่อกันมา 2 ปี โดยประเทศฮ่องกงอยู่ในอันดับที่ 1 แต่ถึงกระนั้น ไทยก็ยังไม่สามารถใช้ข้อได้เปรียบนี้มาเป็นปัจจัยเกื้อหนุนเพื่อพัฒนาสมรรถนะการแข่งขันของไทย ดังจะเห็นได้จากจำนวนผู้ใช้ อินเตอร์เน็ตใน พ.ศ. 2548 อยู่ในอันดับที่ 49 ซึ่งน้อยกว่าประเทศที่ ต้นทุนอินเตอร์เน็ตสูงกว่่าดังเช่นในประเทศเกาหลี ญี่ปุ่น และสิงคโปร์

โครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยีของไทย พ.ศ. 2548 ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 45 จาก 60 ประเทศ ซึ่งเป็นอันดับที่ไม่เปลี่ยนแปลงจาก พ.ศ. 2547 โดยเป็นอันดับที่ต่ำกว่าประเทศในแถบเอเชียหลายประเทศอย่างมาก คือ เกาหลี (2) สิงคโปร์ (3) ฮ่องกง (4) ไต้หวัน (5) ญี่ปุ่น (9) มาเลเซีย (22) สาธารณรัฐประชาชนจีน (38) และอินเดีย (43) ทั้งนี้เนื่องมาจาก การลงทุนด้านคมนาคม มีอัตราการลงทุนที่ต่ำ จำนวนโทรศัพท์ต่อประชากร และสัดส่วน คอมพิวเตอร์ต่อประชากรน้อยกว่าค่าเฉลี่ยมาก รวมทั้ง อัตราการเข้าถึงเครือข่ายอินเตอร์เน็ตต่ำมาก แม้ว่าจะมีต้นทุนอินเตอร์เน็ตต่ำเป็นอันดับที่ 2 รองจากฮ่องกง ซึ่งต่ำมากเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่นๆ ทั้งนี้ อาจเป็นผลมาจากทักษะด้านเทคโนโลยีและ ข้อมูลข่าวสารซึ่งอยู่ในอันดับที่ 54 และเป็นจุดอ่อนที่ต้องพัฒนาอย่างเร่งด่วน เนื่องจากมีสมรรถนะที่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ย

โครงสร้างพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ของไทย พ.ศ. ๒๕๔๘

ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ ๕๖ จาก ๖๐ ประเทศ เหนือกว่าเพียง ๔ ประเทศ คือ โรมานี (๕๗) ฟิลิปปินส์ (๕๘) อาร์เจนตินา (๕๙) และ เม็กซิโก (๖๐) แต่ต่ำกว่าอีก ๕๕ ประเทศ ซึ่งรวมถึงประเทศในแถบ เอเชียใต้แก่ ญี่ปุ่น (๒) ไต้หวัน (๑๐) เกาหลี (๑๕) สิงคโปร์ (๑๘) สาธารณรัฐประชาชนจีน (๒๐) อินเดีย (๓๐) ฮองกง (๓๘) และ มาเลเซีย (๔๔) เนื่องจากจากไทยมีการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาต่ำมาก รวมทั้งมีจำนวนบุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนาที่ค่อนข้างน้อย และมีระดับของการสอนวิทยาศาสตร์ในโรงเรียนที่ไม่เพียงพอ จึงส่งผลต่อเกณฑ์ในด้านอื่นๆ เช่น การจดสิทธิบัตรทั้งในประเทศและต่างประเทศ รวมทั้งบทความทางวิทยาศาสตร์ที่เผยแพร่ในระดับสากลมีจำนวนน้อย และทั้งหมดดังกล่าวเป็นสาเหตุให้สมรรถนะโครงสร้างพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของไทยต่ำ

กล่าวโดยสรุปแล้วระหว่าง พ.ศ. ๒๕๔๔-๒๕๔๘ ในภาพรวม นั้น ความสามารถในการแข่งขันของไทยดีขึ้น อย่างไรก็ตาม การพัฒนาความสามารถในการแข่งขันของไทยที่ผ่านมาแสดงให้เห็นว่าเป็นการพัฒนาอย่างช้าๆ ในขณะที่ในอดีตที่ผ่านมาบางประเทศมีการพัฒนาอย่างก้าวกระโดดในบางด้าน เช่น ประเทศอินเดียที่แม้ว่าจะมีความสามารถในการแข่งขันอยู่ในอันดับรั้งท้ายหลายเรื่อง แต่เนื่องจากอินเดียเน้นพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และการพัฒนาการอุดมศึกษาให้สอดคล้องกับตลาดแรงงานได้อย่างมากและรวดเร็ว จึงส่งผลให้อินเดียมีอันดับความสามารถในการแข่งขันใน

ภาพรวมก้าวกระโดดอย่างมาก โดยเฉพาะใน พ.ศ. 2546-2547 ที่ขยับจากอันดับที่ 50 มาเป็นอันดับที่ 34 นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านต่างๆ ของไทยพบว่าไม่ขยับมากนัก ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการพัฒนาในด้านต่างๆ ของประเทศอื่น ๆ มีการพัฒนาด้วยอัตราที่ใกล้เคียงหรือดีกว่าอัตราการพัฒนาของไทย และแม้ว่าไทยจะมีปัจจัยที่เกื้อหนุนต่อการเรียนรู้คือต้นทุนทางอินเทอร์เน็ตที่ต่ำ แต่ก็ยังไม่สามารถใช้ความได้เปรียบดังกล่าวมาขยายผลเพื่อเพิ่มสมรรถนะในการแข่งขัน ดังจะเห็นได้จากผู้ที่เข้าถึงอินเทอร์เน็ตอยู่ในอันดับท้ายโดยมีจำนวนน้อยกว่าประเทศที่ต้นทุนอินเทอร์เน็ตสูงๆ ซึ่งอาจเป็นผลมาจากทักษะด้านเทคโนโลยีและข้อมูลข่าวสารของไทยที่ต่ำ แสดงให้เห็นว่าไทยมีความจำเป็นต้องพัฒนาทักษะในด้านนี้ให้มากขึ้น เนื่องจากเป็นปัจจัยสำคัญของการเรียนรู้ในยุคโลกาภิวัตน์

สมรรถนะการศึกษาไทยในเวทีสากล

การประเมินความสามารถด้านการศึกษาของสถาบัน IMD พิจารณาจากเกณฑ์ชี้วัดทั้งเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ รวม 13 เกณฑ์ โดย**เกณฑ์เชิงปริมาณ** ได้จากข้อมูลซึ่งสามารถรวบรวมเชิงสถิติได้มีจำนวน 6 เกณฑ์ ได้แก่ 1) การลงทุนทางการศึกษา 2) อัตราส่วนนักเรียนต่อครูระดับประถมศึกษา 3) อัตราส่วนนักเรียนต่อครูระดับมัธยมศึกษา 4) การเข้าเรียนสู่ทุกระดับมัธยมศึกษา 5) ผลสัมฤทธิ์ของการอุดมศึกษา และ 6) การไม่รู้หนังสือของผู้ใหญ่ และ **เกณฑ์เชิงคุณภาพ** ซึ่งรวบรวมข้อมูลโดยการสำรวจความคิดเห็น

เห็นของผู้บริหารระดับกลางและระดับสูงของประเทศต่างๆ 7 เกณฑ์ คือ 1) การตอบสนองความสามารถในการแข่งขันของระบบการศึกษา 2) การตอบสนองความสามารถในการแข่งขันของการศึกษาระดับมหาวิทยาลัย 3) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเศรษฐกิจ 4) การศึกษาด้านการเงิน 5) ทักษะด้านภาษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้ประกอบการ 6) วิศวกรที่มีคุณวุฒิตามความต้องการของตลาดแรงงาน และ 7) การถ่ายโอนความรู้ระหว่างบริษัทธุรกิจกับมหาวิทยาลัย

จากการจัดอันดับความสามารถของสถาบัน IMD พบว่าสมรรถนะด้านการศึกษาของไทย ระหว่าง พ.ศ. 2544-2548 อยู่ในอันดับที่ 41, 41, 21, 48 และ 46 จากจำนวน 49, 49, 30, 60 และ 60 ประเทศตามลำดับ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าความสามารถในด้านการศึกษามีแนวโน้มที่ดีขึ้น อย่างไรก็ตาม เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่นๆ เช่น ประเทศสิงคโปร์ (14) ไต้หวัน (16) ฮองกง (26) ญี่ปุ่น (28) มาเลเซีย (37) และเกาหลี (40) แล้วนับว่าอันดับของไทยยังค่อนข้างต่ำ

จากผลการประเมินของ IMD ตามเกณฑ์ดังกล่าวข้างต้นในรอบ 5 ปี เป็นสัญญาณแสดงให้เห็นว่าแม้ประเทศไทยจะมีการพัฒนาดีขึ้นโดยลำดับ แต่ก็ยังจำเป็นต้องพัฒนาการศึกษาอย่างต่อเนื่องและเร่งด่วน เนื่องจากผลการประเมินในเกือบทุกเกณฑ์ข้างต้นยกเว้นอัตราส่วนนักเรียนต่อครูระดับประถมศึกษาที่แม้จะดีกว่าค่าเฉลี่ย แต่ก็ยังเป็นอัตราที่รับภาระหนักกว่ามาเลเซีย และไต้หวัน ส่วนในเกณฑ์อื่นๆ ยังคงต่ำกว่าค่าเฉลี่ย และต่ำกว่าประเทศในแถบเอเชีย

ด้วยกันหลายประเทศ ทั้ง การลงทุนทางการศึกษา ที่นอกจากไม่เพิ่มแล้วยังมีแนวโน้มที่ลดลงด้วย อัตราส่วนนักเรียนต่อครูระดับมัธยมศึกษา มีแนวโน้มที่ดีขึ้นกว่า 4 ปีที่ผ่านมา แต่ก็ยังเป็นอัตราที่รับภาระหนักกว่าค่าเฉลี่ยและหนักกว่าประเทศญี่ปุ่น มาเลเซีย ไต้หวัน ฮังการี เกาหลี สาธารณรัฐประชาชนจีน และสิงคโปร์ การเข้าเรียนสุทธิระดับมัธยมศึกษา ซึ่งพิจารณาจากจำนวนนักเรียนระดับมัธยมศึกษาอายุ 12-17 ปี ที่เรียนเต็มเวลาต่อประชากรในกลุ่มอายุเดียวกัน ใน พ.ศ. 2548 ไทยมีอัตราการเข้าเรียนสุทธิระดับมัธยมศึกษาที่ดีขึ้นกว่า 4 ปีที่ผ่านมา แต่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ย และต่ำกว่า ไต้หวัน เกาหลี สิงคโปร์ มาเลเซีย และฮ่องกง ผลสัมฤทธิ์ของการอุดมศึกษา ไม่ค่อยมีการเปลี่ยนแปลงในรอบ 5 ปีที่ผ่านมา และ พ.ศ. 2548 ประชากรอายุ 25-34 ปีของไทยที่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา มีอัตราที่ลดลงจาก พ.ศ. 2547 ร้อยละ 0.5 ในขณะที่ประเทศในเอเชียบางประเทศมีอัตราเพิ่มขึ้น ได้แก่ ญี่ปุ่น และเกาหลี โดยเป็นอัตราที่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยเกือบเท่าตัว รวมทั้งต่ำกว่า ญี่ปุ่น สิงคโปร์ เกาหลี ไต้หวัน ฮ่องกง และมาเลเซีย อัตราการไม่รู้หนังสือใน พ.ศ. 2548 อัตราการไม่รู้หนังสือของประชากรในไทยเพิ่มขึ้นจากปี 2547 ถึงร้อยละ 2.1 และเป็นอัตราสูงกว่าค่าเฉลี่ย ถึง 1.57 เท่า และเมื่อเปรียบเทียบกับอีก 31 ประเทศที่มีอัตราการไม่รู้หนังสือของประชากรเพียงร้อยละ 1 รวมทั้งยังเป็นอัตราการไม่รู้หนังสือที่สูงกว่า ญี่ปุ่น ไต้หวัน และฮ่องกง แม้ว่าไทยจะได้ขยายการศึกษาภาคบังคับจาก 6 ปีเป็น 9 ปี รวมทั้งมีนโยบายส่งเสริมการศึกษานอกระบบ การศึกษาตามอัธยาศัย และการเทียบโอนความรู้แล้วก็ตาม จึงนับว่าต้องเร่งรัดหาแนวทางเพื่อพัฒนาด้านนี้อย่างจริงจัง

สำหรับสมรรถนะการศึกษาไทยเมื่อพิจารณาจากเกณฑ์เชิงคุณภาพก็มีผลการประเมินในลักษณะเดียวกันคือแสดงถึงการพัฒนาเล็กน้อย แต่ยังคงต่ำกว่าค่าเฉลี่ยและประเทศในแถบเอเชียหลายประเทศ คือ การตอบสนองความสามารถในการแข่งขันของระบบการศึกษา ในรอบ 5 ปีดีขึ้นทุกปี แต่เมื่อเปรียบเทียบกับคะแนนเต็ม 10 ก็นับว่ายังเป็นคะแนนที่น้อย โดย พ.ศ. 2548 การตอบสนองความสามารถในการแข่งขันของระบบการศึกษาไทยได้ 4.69 คะแนน ดีขึ้นจาก พ.ศ. 2547 (4.45 คะแนน) เล็กน้อย แต่ยังคงต่ำกว่าค่าเฉลี่ย รวมทั้งต่ำกว่าสิงคโปร์ อินเดีย ฮองกง ไต้หวัน และมาเลเซีย ซึ่งแสดงว่าระบบการศึกษาของไทยยังตอบสนองความสามารถในการแข่งขันได้ไม่มากนัก การตอบสนองความสามารถในการแข่งขันของการศึกษาระดับมหาวิทยาลัย ไม่มีการเปลี่ยนแปลงมากนักในรอบ 5 ปี และเมื่อเปรียบเทียบกับคะแนนเต็ม 10 ถือว่าเป็นคะแนนที่ต่ำ ซึ่งแสดงถึงว่าการศึกษาระดับมหาวิทยาลัยของไทยยังไม่สามารถตอบสนองต่อความสามารถในการแข่งขันของประเทศเท่าที่ควร โดย พ.ศ. 2548 ได้คะแนนต่ำกว่าค่าเฉลี่ย และต่ำกว่าสิงคโปร์ อินเดีย ฮองกง ไต้หวัน และมาเลเซีย

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเศรษฐกิจ ผลการประเมินใน พ.ศ. 2548 พบว่าประชาชนไทยโดยทั่วไปยังมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเศรษฐกิจไม่ค่อยดีนัก โดยจัดอยู่ในอันดับที่ 32 ได้คะแนนน้อยกว่าค่าเฉลี่ย การศึกษาด้านการเงิน ใน พ.ศ. 2548 พบว่าการศึกษาด้านการเงินของไทยยังไม่สามารถตอบสนองต่อวิสาหกิจต่างๆมากนัก โดยจัดอยู่ในอันดับที่ 33 ซึ่งต่ำกว่าสิงคโปร์ ฮองกง อินเดีย ไต้หวัน และมาเลเซีย **ทักษะด้านภาษาที่ตอบสนองต่อความต้องการ**

ของผู้ประกอบการ โดยเกณฑ์นี้เป็นเกณฑ์ใหม่ที่เพิ่มมาใน พ.ศ. 2548 เนื่องจากในยุคโลกาภิวัตน์ ทักษะด้านภาษาถือเป็น ปัจจัยสำคัญของการแข่งขัน โดยทักษะด้านภาษาที่ตอบสนองต่อ ความต้องการของผู้ประกอบการของไทยได้อันดับที่ 35 ซึ่งเป็น คะแนนที่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ย และต่ำกว่าประเทศอินเดีย สิงคโปร์ มาเลเซีย ใต้หวัน และฮ่องกง **วิศวกรที่มีคุณวุฒิตามความต้องการของ ตลาดแรงงาน** การประเมินใน พ.ศ. 2548 พบว่าวิศวกรที่มีคุณวุฒิ ตามความต้องการของตลาดแรงงานไทยยังมีอยู่น้อยมาก โดยอยู่ใน อันดับที่ 48 ซึ่งต่ำกว่าค่าเฉลี่ย รวมทั้งต่ำกว่าอินเดีย สิงคโปร์ ใต้หวัน ญี่ปุ่น ฮ่องกง มาเลเซีย และเกาหลี **การถ่ายโอนความรู้ ระหว่างบริษัทธุรกิจกับมหาวิทยาลัยในรอบ 5 ปี** ผลการประเมิน พบว่า ประเทศไทยมีการถ่ายโอนความรู้ระหว่างบริษัทธุรกิจกับ มหาวิทยาลัยไม่มากนัก โดย พ.ศ. 2548 ประเทศไทยได้คะแนน การถ่ายโอนความรู้ระหว่างบริษัทธุรกิจกับมหาวิทยาลัยต่ำกว่าค่าเฉลี่ย รวมทั้งต่ำกว่าสิงคโปร์ ใต้หวัน ฮ่องกง เกาหลี อินเดีย ญี่ปุ่น และ มาเลเซีย อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาในภาพรวมแล้วจะพบว่า ประเทศในแถบเอเชียส่วนใหญ่ยังมีการถ่ายโอนความรู้ระหว่าง บริษัทธุรกิจกับมหาวิทยาลัยค่อนข้างน้อย

ผลการประเมินความสามารถด้านการศึกษาของ IMD ชี้ให้เห็นว่า แม้อันดับด้านการศึกษาของไทยจะดีขึ้นเล็กน้อยใน พ.ศ. 2548 แต่สมรรถนะด้านการศึกษาของไทยทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ยังคงต่ำกว่าประเทศอื่นๆ อีกมาก ซึ่งรวมถึงประเทศในแถบเอเชีย ด้วยกัน ดังนั้น ไทยจะต้องเร่งรัดพัฒนาอย่างเร่งด่วนและต่อเนื่อง หากต้องการพัฒนาขีดความสามารถของประเทศให้ทัดเทียมนานาชาติ

ประเทศ เนื่องจากคนเป็นปัจจัยหลักในการยกระดับและพัฒนาสมรรถนะของไทย

ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาสมรรถนะการศึกษาไทยในเวทีสากล

1. เร่งรัดขยายโอกาสทางการศึกษาแก่ประชาชนทั้งในระบบและนอกระบบอย่างต่อเนื่อง เพื่อเพิ่มอัตราการเข้าเรียนในระดับมัธยมศึกษาอันเป็นจุดอ่อนของสมรรถนะการศึกษาไทย รวมทั้งสนองตอบต่อเป้าหมายในการเพิ่มปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรวัยเรียนและประชากรวัยแรงงาน

2. เร่งรัดพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาควบคู่กับการขยายตัวเชิงปริมาณ เพื่อยกระดับคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาไทยให้ทัดเทียมมาตรฐานสากล รวมทั้งลดจุดอ่อนในเรื่องผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของไทย

3. วางแผนผลิตกำลังคนร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยความร่วมมือของภาครัฐและเอกชน เพื่อปรับระบบการศึกษาให้สามารถเทียบโอนความรู้ของการศึกษาจากต่างระบบ และต่างประเภทพัฒนาให้ระบบการศึกษาเป็นปัจจัยที่เกื้อหนุนกับการพัฒนาประเทศ โดยสามารถผลิตกำลังคนได้ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน และตอบสนองต่อการพัฒนาประเทศ

4. ตั้งศูนย์แห่งความเป็นเลิศ (Center of Excellence) เฉพาะสาขาในสถาบันอุดมศึกษา เพื่อเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาความรู้

จัดการความรู้ และถ่ายโอนความรู้ระหว่างมหาวิทยาลัยและภาคธุรกิจ ก่อให้เกิดการพัฒนาและจัดการความรู้อย่างเป็นระบบ เกิดมูลค่าเพิ่มของความรู้จากการนำไปประยุกต์ใช้ในภาคธุรกิจ และเกิดการเชื่อมโยงเครือข่ายสังคมฐานความรู้

5. พัฒนาการสอนวิทยาศาสตร์ในโรงเรียน เพื่อเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางวิทยาศาสตร์ศึกษา และเพิ่มศักยภาพของคนไทยด้านการคิด วิเคราะห์เชิงวิทยาศาสตร์

ทั้งนี้ การพัฒนาสมรรถนะการศึกษาของไทย ควรตั้งอยู่บนการพัฒนาที่รากฐาน เพื่อก้าวไปอยู่ในเวทีสากล อย่างเข้มแข็ง และยั่งยืน

สารบัญ

คำนำ	ก
บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	ค
สารบัญ	ท
สารบัญตาราง	ณ
สารบัญตารางในภาคผนวก	ด
สารบัญแผนภาพ	ถ
สมรรถนะของไทยในเวทีสากล	1
อันดับความสามารถของไทยในเวทีสากล	2
ผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของไทย	3
สมรรถนะการแข่งขันของไทยในด้านต่างๆ	8
สมรรถนะด้านเศรษฐกิจ	9
สมรรถนะด้านประสิทธิภาพภาครัฐ	9
สมรรถนะด้านประสิทธิภาพภาคธุรกิจ	10
สมรรถนะด้านโครงสร้างพื้นฐาน	11
โครงสร้างพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาของไทย	13
เปรียบเทียบกับนานาชาติ	
โครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยีของไทย	13
โครงสร้างพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ของไทย	20

สมรรถนะด้านการศึกษาของไทยในเวทีสากล	28
สมรรถนะด้านการศึกษาของไทยเชิงปริมาณ	29
สมรรถนะด้านการศึกษาของไทยเชิงคุณภาพ	36
การศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพของคนไทย	45
สรุป และเสนอแนะ	55
บรรณานุกรม	61
ภาคผนวก	63

สารบัญตาราง

ตารางอันดับความสามารถในการแข่งขัน ของประเทศในเอเชีย พ.ศ. 2544-2548	5
ตารางแสดงอันดับสมรรถนะการแข่งขันของไทยในด้านต่างๆ	8
ตารางแสดงอันดับด้านโครงสร้างพื้นฐานของไทย พ.ศ. 2544-2548	11
ตารางงบประมาณด้านการศึกษาของไทย เปรียบเทียบกับงบประมาณรวมของประเทศ	46
ตารางแสดงระดับการศึกษาของประชากรวัยแรงงาน	51
ตารางสรุปข้อเสนอแนะ	60
ตารางภาคผนวก	63

สารบัญตารางภาคผนวก

ตารางที่ 1	ความสามารถในการแข่งขันระดับนานาชาติ ในภาพรวม พ.ศ. 2548	64
ตารางที่ 2	ความสามารถในการแข่งขันระดับนานาชาติ ด้านสมรรถนะทางเศรษฐกิจ พ.ศ. 2548	65
ตารางที่ 3	ความสามารถในการแข่งขันระดับนานาชาติ ด้านประสิทธิภาพภาครัฐ พ.ศ. 2548	66
ตารางที่ 4	ความสามารถในการแข่งขันระดับนานาชาติ ด้านประสิทธิภาพภาครัฐกิจ พ.ศ. 2548	67
ตารางที่ 5	ความสามารถในการแข่งขันระดับนานาชาติ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน พ.ศ. 2548	68
ตารางที่ 6	ความสามารถในการแข่งขันระดับนานาชาติ ด้านการศึกษา พ.ศ. 2548	69
ตารางที่ 7	ความสามารถในการแข่งขันระดับนานาชาติ ด้านโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยี พ.ศ. 2548	70
ตารางที่ 8	ความสามารถในการแข่งขันระดับนานาชาติ ด้านโครงสร้างพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ พ.ศ. 2548	71
ตารางที่ 9	ความสามารถในการแข่งขันระดับนานาชาติ จำแนกตามประเด็นต่าง ๆ พ.ศ. 2548	72

ตารางที่ 10	ความสามารถในการแข่งขันระดับนานาชาติ ในภาพรวม พ.ศ. 2544-2548	73
ตารางที่ 11	ความสามารถในการแข่งขันระดับนานาชาติ ด้านเศรษฐกิจ พ.ศ. 2544-2548	74
ตารางที่ 12	ความสามารถในการแข่งขันระดับนานาชาติ ด้านประสิทธิภาพภาครัฐ พ.ศ. 2544-2548	75
ตารางที่ 13	ความสามารถในการแข่งขันระดับนานาชาติ ด้านประสิทธิภาพภาครัฐกิจ พ.ศ. 2544-2548	76
ตารางที่ 14	ความสามารถในการแข่งขันระดับนานาชาติ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน พ.ศ. 2544-2548	77

สารบัญแนภาพ

อันดับความสามารถในการแข่งขันของไทยในเวทีสากล	4
อันดับสมรรถนะของไทยในเวทีสากล พ.ศ. 2548	7
สมรรถนะการแข่งขันของไทยในด้านต่างๆ	8
อันดับโครงสร้างพื้นฐานเทคโนโลยี พ.ศ. 2548	13
การลงทุนด้านโทรคมนาคม พ.ศ. 2546	14
จำนวนโทรศัพท์ต่อประชากร 1,000 คน พ.ศ. 2546	15
สัดส่วนคอมพิวเตอร์ต่อประชากร 1,000 คน พ.ศ. 2546	16
การเข้าถึงเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ต่อประชากร 1,000 คน พ.ศ. 2547	17
ต้นทุนอินเทอร์เน็ตต่อ 20 ชั่วโมง พ.ศ. 2547	18
ทักษะด้านเทคโนโลยีข้อมูลข่าวสาร พ.ศ. 2548	19
โครงสร้างพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ พ.ศ. 2548	21
การลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนา	22
จำนวนบุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนาทั่วประเทศ ต่อประชากร 1,000 คน	23
จำนวนสิทธิบัตรที่ให้กับคนในประเทศ	24

สิทธิบัตรที่ได้รับความคุ้มครองในต่างประเทศ	25
แผนภาพจำนวนบทความทางวิทยาศาสตร์ ที่เผยแพร่ระดับสากล	26
การสอนวิทยาศาสตร์ในโรงเรียน	27
การลงทุนด้านการศึกษา	30
อัตราส่วนนักเรียนระดับประถมศึกษาต่อครูหนึ่งคน	31
อัตราส่วนนักเรียนระดับมัธยมศึกษาต่อครูหนึ่งคน	32
การเข้าเรียนสุทธิตระดับมัธยมศึกษา	33
ร้อยละของประชากรอายุ 25-34 ปี ที่จบระดับมัธยมศึกษาขึ้นไป	34
ประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไปที่ไม่รู้หนังสือ	36
การตอบสนองความสามารถในการแข่งขัน ของระบบการศึกษา	37
การตอบสนองความสามารถในการแข่งขัน ของการศึกษาระดับมหาวิทยาลัย	39
ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเศรษฐกิจของประชาชน	40
การศึกษาด้านการเงินที่ตอบสนองต่อวิสาหกิจต่างๆ	41
แสดงทักษะด้านภาษาที่ตอบสนองต่อผู้ประกอบการ	42
วิศวกรที่มีคุณวุฒิตามความต้องการของตลาดแรงงาน	43

การถ่ายโอนความรู้ระหว่างมหาวิทยาลัยกับบริษัทธุรกิจ	44
ร้อยละของประชากรวัยแรงงานอายุ 25-64 ปี ที่ได้รับการศึกษาสูงสุด พ.ศ. 2545	50
แสดงปีการศึกษาเฉลี่ยของนานาชาติ	53

สมรรถนะของประเทศไทยในเวทีสากล

ภายใต้พลวัตของข้อมูลข่าวสารในยุคศตวรรษที่ 21 เทคโนโลยีและบริบทของสังคมฐานความรู้ส่งผลให้นานาประเทศต่างปรับเปลี่ยนเป้าหมายไปสู่การพัฒนาแบบยั่งยืน ที่ต้องอาศัย “ศักยภาพ” ของคนเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อน ดังนั้น นานาประเทศจึงหันมาพัฒนาสมรรถนะของคนในประเทศเพื่อเตรียมรับกระแสการพัฒนาที่มาอย่างรวดเร็ว รวมทั้งเฝ้าระวังการเปลี่ยนแปลงสถานการณ์ที่อาจจะส่งผลกระทบต่อประเทศของตนอย่างต่อเนื่อง

ประเทศไทยมีเป้าหมายการพัฒนาประเทศตามแผนนโยบายแห่งรัฐที่สอดคล้องกับแนวทางข้างต้นเช่นกัน กล่าวคือมุ่งพัฒนาเพื่อก้าวสู่การเป็นประเทศที่มีความมั่นคงและยั่งยืน ซึ่งจำเป็นต้องวางรากฐานโดยเน้นศักยภาพของพลเมือง ความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น และการปรับโครงสร้างสังคมให้สมดุล “การศึกษา” นับเป็นกลไกสำคัญในการ “พัฒนาคน” และ “พัฒนาทุนทางปัญญา” จึงเป็นปัจจัยหลักที่จะช่วยเพิ่มสมรรถนะของคนไทย เพื่อให้มีศักยภาพในการพัฒนาประเทศให้ก้าวหน้าทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรม ที่นำไปสู่ความยั่งยืนและยืนหยัดได้ในเวทีสากล

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาศักยภาพของคนไทย จึงได้ศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานเชิงนโยบายการพัฒนาการศึกษาให้เอื้อต่อการพัฒนาสมรรถนะด้านต่าง ๆ ของประเทศต่อไป

อันดับความสามารถของไทยในเวทีสากล

อันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศเป็นเครื่องมือหนึ่งที่ช่วยสะท้อนถึงสมรรถนะของประเทศต่าง ๆ ดังนั้น ปัจจุบันจึงมีองค์กรระดับนานาชาติหลายแห่งจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของนานาประเทศ โดยองค์กรซึ่งมีการดำเนินการจัดอันดับเป็นประจำทุกปีและเป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวาง เช่น International Institute for Management Development (IMD) และ World Economic Forum (WEF)

WEF ดำเนินการจัดอันดับความสามารถของนานาประเทศและจัดทำรายงาน The Global Competitiveness Report เป็นประจำทุกปี โดยพิจารณาจัดอันดับจากดัชนีอัตราการเติบโตของความสามารถในการแข่งขัน จากดัชนีที่สำคัญ 4 ด้าน ได้แก่ 1) ดัชนีสภาพแวดล้อมของเศรษฐกิจศาสตร์มหภาค 2) ดัชนีสถาบันภาครัฐ 3) ดัชนีด้านเทคโนโลยี และ 4) ความสามารถในการแข่งขันด้านธุรกิจ

สำหรับ IMD ดำเนินการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันระดับนานาชาติและจัดทำเป็นรายงาน World Competitiveness yearbook (WCY) เป็นประจำทุกปี โดยพิจารณาจัดอันดับด้วยดัชนีที่สำคัญ 4 กลุ่ม คือ 1) ความสามารถด้านเศรษฐกิจ 2) ประสิทธิภาพภาครัฐ 3) ประสิทธิภาพภาคธุรกิจ และ 4) โครงสร้างพื้นฐาน โดยมีการศึกษาเป็นเกณฑ์หนึ่งของดัชนีกลุ่มนี้

เมื่อพิจารณาดัชนีและเกณฑ์ที่ใช้ในการจัดอันดับความสามารถของทั้งสององค์กรดังกล่าวข้างต้นจะเห็นว่ามิมีวัตถุประสงค์

และดัชนีในการจัดอันดับความสามารถที่แตกต่างกัน โดยการ จัดอันดับความสามารถของ IMD จะสอดคล้องกับการนำมา ประยุกต์ใช้กับการศึกษามากกว่า เนื่องจากมีดัชนีด้านการศึกษา รวมอยู่ด้วยอย่างชัดเจน ดังนั้น ในเอกสารฉบับนี้ เมื่อกล่าวถึงการ จัดอันดับความสามารถในด้านต่างๆ จะใช้ข้อมูลของ IMD เป็นหลัก อย่างไรก็ตาม ข้อมูลจาก WEF สามารถใช้ประกอบการพิจารณา สมรรถนะด้านการศึกษาได้ด้วย เนื่องจากมีดัชนีที่จะเชื่อมโยงกับ การศึกษา เช่น ดัชนีสถาบันภาครัฐ และดัชนีด้านเทคโนโลยี เป็นต้น

ผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของไทย

การจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของ IMD ในแต่ละ ปีจะมีความแตกต่างในส่วนของจำนวนประเทศ/เขตเศรษฐกิจ และ จำนวนเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินอยู่บ้าง โดยการจัดอันดับความ สามารถครั้งล่าสุดใน พ.ศ. 2548 จะครอบคลุม 51 ประเทศ และ 9 เขตเศรษฐกิจที่มีความเจริญเทียบเท่ากับประเทศ ซึ่ง การกล่าวถึงในเอกสารนี้ในครั้งต่อไปจะเรียกโดยรวมว่าเป็น 60 ประเทศ สำหรับเกณฑ์และปัจจัยที่ใช้ในการพิจารณาจัดอันดับใน พ.ศ. 2548 IMD พิจารณาจัดอันดับโดยใช้ 314 เกณฑ์*

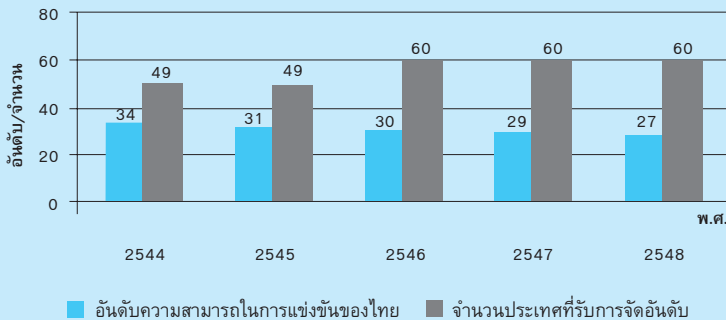
ผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของไทยโดย สถาบัน IMD ใน พ.ศ. 2548 ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 27 ซึ่งเป็น อันดับที่ดีขึ้นจาก พ.ศ. 2547 เล็กน้อย และเมื่อพิจารณาอันดับของ

---

* รายละเอียดของ พ.ศ. 2540-2547 สามารถดูในรายงานที่พิมพ์เผยแพร่โดย IMD และ เอกสารของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ/สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ซึ่ง สืบค้นได้จาก www.onec.go.th

ประเทศไทยระหว่าง พ.ศ. 2544-2548 ในภาพรวมพบว่า สมรรถนะการแข่งขันของไทยมีแนวโน้มดีขึ้นทุกปี โดยจาก พ.ศ. 2544-2548 ประเทศที่เข้ารับการจัดอันดับมีจำนวน 49, 49, 60, 60 และ 60 ประเทศตามลำดับ และประเทศไทยได้รับการจัดอันดับเป็นอันดับที่ 34, 31, 30, 29 และ 27 ตามลำดับ

อันดับความสามารถในการแข่งขันของไทยในเวทีสากล

ที่มา: International Institute for Management Development (IMD) 2001-2005

แม้ว่าในภาพรวมอันดับความสามารถของไทยจะมีแนวโน้มที่ดีขึ้น แต่เมื่อพิจารณาอันดับความสามารถในการแข่งขันของไทยเปรียบเทียบกับประเทศในภูมิภาคเดียวกันหลายประเทศ อย่างประเทศสิงคโปร์ มาเลเซีย ฮังกง ไต้หวัน สาธารณรัฐประชาชนจีน อินเดีย ญี่ปุ่น และเกาหลี พบว่า สมรรถนะการแข่งขันของประเทศ

ไทยไม่ถือว่าโดดเด่น โดยประเทศที่อันดับความสามารถในภาพรวมโดดเด่นได้แก่ สิงคโปร์ ซึ่งถูกจัดอยู่ในอันดับต้นๆ มาหลายปี ในขณะที่ประเทศที่น่าจับตามองคือฮ่องกง และได้หวั่นที่มีการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันในรอบ 5 ปี จนก้าวขึ้นมาอยู่ในอันดับต้นๆ ได้ในปัจจุบัน สำหรับอันดับความสามารถของประเทศในภูมิภาคเอเชียดังกล่าวข้างต้น ระหว่างปี 2544-2548 มีดังนี้

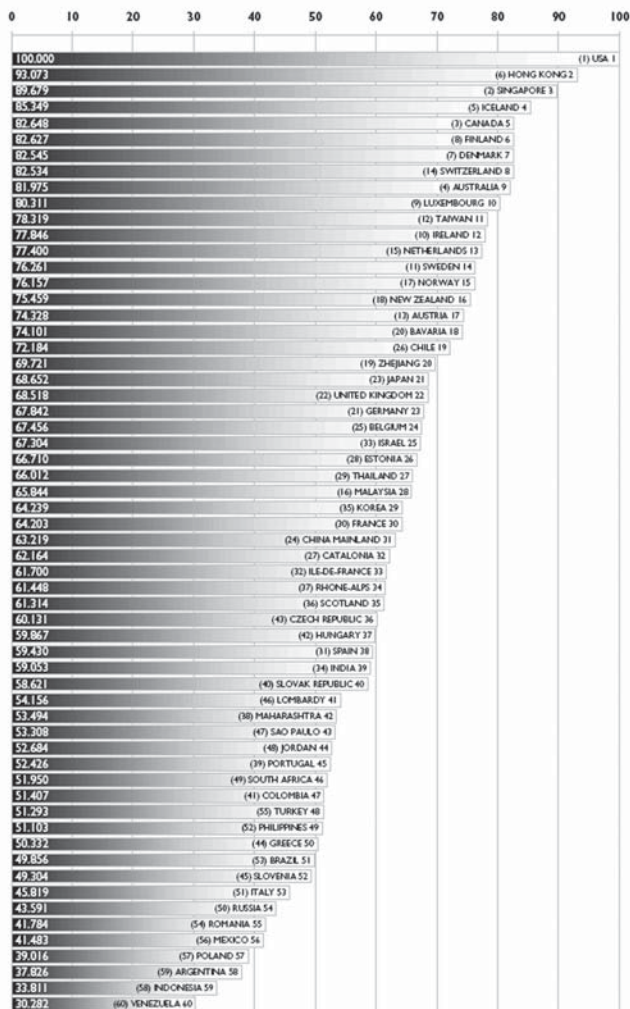
**อันดับความสามารถในการแข่งขัน
ของประเทศในเอเชีย พ.ศ. 2544-2548**

ประเทศ	อันดับในปี พ.ศ.				
	2544	2545	2546	2547	2548
เกาหลี	29	29	37	35	29
จีน	26	28	29	24	31
ญี่ปุ่น	23	27	25	23	21
ไต้หวัน	16	20	17	12	11
ไทย	34	31	30	29	27
มาเลเซีย	28	24	21	16	28
สิงคโปร์	3	8	4	2	3
อินเดีย	42	41	50	34	39
ฮ่องกง	4	13	10	6	2

ที่มา: International Institute for Management Development (IMD) 2001-2005

นอกจากนี้ ข้อมูลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของ IMD แสดงให้เห็นว่า ประเทศที่เข้ารับการจัดอันดับทั้งหมดใน พ.ศ. 2548 ไม่มีประเทศใดที่สามารถพัฒนาให้อันดับความสามารถในการแข่งขันดีขึ้นอย่างก้าวกระโดด โดยประเทศที่สามารถพัฒนาอันดับความสามารถในการแข่งขันได้มากที่สุด ได้แก่ ประเทศอิสราเอล โดยขยับจากอันดับที่ 33 ใน พ.ศ. 2547 มาเป็นอันดับที่ 25 หรือดีขึ้น 8 อันดับ ซึ่งนับว่าเป็นสถานการณ์ที่แตกต่างจากเดิมซึ่งเคยมีประเทศที่สามารถพัฒนาอันดับความสามารถในการแข่งขันได้อย่างก้าวกระโดด เช่น ประเทศอินเดียสามารถพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันจากอันดับที่ 50 ไปเป็นอันดับที่ 34 ใน พ.ศ. 2546-2547 ตามลำดับ ซึ่งเป็นสัญญาณแสดงให้เห็นว่าใน พ.ศ. 2548 ประเทศต่างๆ สามารถพัฒนาขีดความสามารถการแข่งขันในอัตราที่ใกล้เคียงกัน

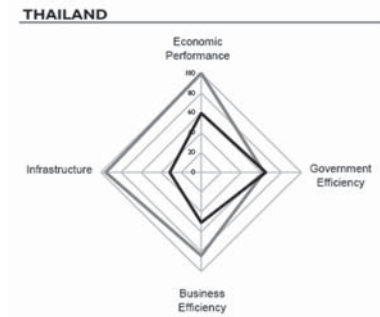
อันดับสมรรถนะของไทยในเวทีสากล พ.ศ. 2548

(2004 rankings are in brackets)

ที่มา: International Institute for Management Development (IMD) 2005

สมรรถนะการแข่งขันของไทยในด้านต่าง ๆ

ที่มา: International Institute for Management Development (IMD) 2005

สมรรถนะหรือขีดความสามารถในการแข่งขันของไทยมีแนวโน้มอันดับดีขึ้น และมีการพัฒนาค่อนข้างรวดเร็วในระยะเวลา 4 ปี หลังจากภาวะวิกฤตเศรษฐกิจเมื่อ พ.ศ. 2540 เป็นผลอันเนื่องมาจากการพัฒนาสมรรถนะหลาย ๆ ด้านพร้อมกัน โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตารางแสดงอันดับสมรรถนะการแข่งขันของไทยในด้านต่าง ๆ

รายการ	ปี พ.ศ.				
	2544	2545	2546	2547	2548
จำนวนประเทศที่รับการจัดอันดับ	49	49	60	60	60
* อันดับสมรรถนะทางเศรษฐกิจของไทย	17	23	14	9	7
* อันดับประสิทธิภาพภาครัฐของไทย	27	20	18	20	14
* อันดับประสิทธิภาพภาครัฐกิจของไทย	39	33	28	23	28
* อันดับสมรรถนะด้านโครงสร้างพื้นฐาน	46	42	49	50	47

ที่มา: International Institute for Management Development (IMD) 2001-2005

สมรรถนะด้านเศรษฐกิจ

สมรรถนะการแข่งขันด้านเศรษฐกิจนับเป็นจุดแข็งหลักที่ส่งผลให้อันดับความสามารถในการแข่งขันของไทยดีขึ้นดังจะเห็นได้จากอันดับความสามารถในด้านเศรษฐกิจ ในปี 2544 -2548 ของไทยอยู่ในอันดับที่ 17, 23, 14, 9 และ 7 จากจำนวน 49, 49, 60, 60 และ 60 ตามลำดับ

ทั้งนี้ ปัจจัยที่ถูกจัดว่าเป็นข้อได้เปรียบที่สุดของสมรรถนะด้านเศรษฐกิจของไทยคืออัตราการว่างงานต่ำ โดยในปี 2544-2548 อันดับของอัตราการว่างงานของไทยอยู่ในอันดับที่ 4, 4,1,1 และ 1 โดยคิดเป็นอัตราร้อยละ 2.29, 3.90, 2.24, 2.02 และ 1.98 ซึ่งต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของอัตราการว่างงานที่ 8.45, 8.16, 9.60, 8.36 และ 8.08 ตามลำดับ

สมรรถนะด้านประสิทธิภาพภาครัฐ

อันดับประสิทธิภาพภาครัฐของไทยในรอบ 5 ปีที่ผ่านมา มีทั้งดีขึ้นและแย่ลง กล่าวคือระหว่าง พ.ศ. 2544-2548 อยู่ในอันดับที่ 27,20,18, 20 และ 14 อย่างไรก็ตาม จากข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า หลังการปฏิรูประบอบราชการใน พ.ศ. 2545 อันดับประสิทธิภาพภาครัฐของไทยดีขึ้น ซึ่งรวมทั้งใน พ.ศ. 2548 ที่อันดับด้านประสิทธิภาพภาครัฐมีอันดับที่ดีขึ้นถึง 6 อันดับ โดยเกณฑ์ที่โดดเด่นของไทยคือความสามารถในการปรับเปลี่ยนนโยบายให้เข้ากับความเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ โดย ใน พ.ศ. 2548 ไทยได้คะแนน 6.66 จากคะแนนเต็ม 10 จัดอยู่ในอันดับที่ 5 อย่างไรก็ตาม ยังเป็นคะแนนที่น้อยกว่าประเทศสิงคโปร์ ซึ่งได้คะแนนความ

สามารถในการปรับเปลี่ยนนโยบายให้เข้ากับเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ เป็นอันดับที่ 1 (8.52 คะแนน)

สมรรถนะด้านประสิทธิภาพภาครัฐกิจ

อันดับประสิทธิภาพภาครัฐกิจของไทยในรอบ 5 ปีที่ผ่านมา (ระหว่าง พ.ศ. 2544-2548) อยู่ในอันดับที่ 39, 33, 28, 23 และ 28 โดยจุดแข็งในด้านนี้ของไทยอยู่ที่ ตลาดแรงงาน โดยใน พ.ศ. 2548 ไทยมีกำลังแรงงานถึงร้อยละ 55.04 ของประชากรจัดอยู่ในอันดับที่ 5 รองจากลักเซมเบิร์ก ซิเจียง สาธารณรัฐประชาชนจีน และ สวิตเซอร์แลนด์ นอกจากนี้ ชั่วโมงการทำงานของแรงงานไทยมีค่าเฉลี่ยที่ 2,184 ชั่วโมงต่อปี ซึ่งสูงกว่า 51 ประเทศ โดยอยู่ในอันดับที่ 9 และมีค่ามากกว่าค่าเฉลี่ย (1,922 ชั่วโมงต่อปี) อย่างไรก็ตามพบว่า แม้ไทยจะมีกำลังแรงงานต่อประชากรและชั่วโมงการทำงานเฉลี่ยสูง แต่ผลผลิตภาพ หรือประสิทธิภาพภาคการผลิตที่เปรียบเทียบกับอำนาจซื้อ (Purchasing power parity: PPP) กลับไม่ดีนัก โดยใน พ.ศ. 2548 ไทยอยู่ในอันดับที่ 55 เนื่องจากใน พ.ศ. 2547 ประเทศไทยมีผลผลิตโดยรวมคิดเป็น 14,333 เหรียญสหรัฐ ซึ่งมากกว่าใน พ.ศ. 2546 (13,627 เหรียญสหรัฐ) แต่ก็ยังต่ำกว่าค่าเฉลี่ย (46,410 เหรียญสหรัฐ) และต่ำกว่าประเทศที่กำลังแรงงานและชั่วโมงการทำงานที่น้อยกว่าไทย อย่างฮ่องกง (60,855 เหรียญสหรัฐ) ญี่ปุ่น และ (57,842 เหรียญสหรัฐ) อยู่ประมาณ 4 เท่า ต่ำกว่าสิงคโปร์ (54,573 เหรียญสหรัฐ) 3 เท่า และต่ำกว่ามาเลเซีย (25,942 เหรียญสหรัฐ) 1.8 เท่า

สมรรถนะด้านโครงสร้างพื้นฐาน

สมรรถนะด้านโครงสร้างพื้นฐานของไทยในรอบ 5 ปี (พ.ศ. 2544-2548) นับว่าเป็นจุดอ่อนต่ออันดับความสามารถในภาพรวมของไทย เนื่องจากถูกจัดอยู่ในอันดับที่ค่อนข้างต่ำทางท้ายตาราง คือ อยู่ในอันดับที่ 46, 42, 49, 50 และ 47 ตามลำดับ ซึ่งเกณฑ์ในด้านนี้ส่วนใหญ่จะอยู่ในอันดับที่ไม่ดีนัก โดยเกณฑ์ที่เป็นจุดอ่อนและจุดรั้งสมรรถนะในการแข่งขันของไทยที่สำคัญ คือ โครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยี โครงสร้างพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ และการศึกษา

ตารางแสดงอันดับด้านโครงสร้างพื้นฐานของไทย พ.ศ. 2547-2548

	อันดับใน พ.ศ.	
	2548	2549
โครงสร้างพื้นฐาน	50	47
- โครงสร้างพื้นฐานทั่วไป	41	38
- เทคโนโลยี	45	45
- วิทยาศาสตร์	55	56
- สุขภาพและสิ่งแวดล้อม	48	46
- การศึกษา	48	46

ที่มา: International Institute for Management Development (IMD) 2004-2005

อย่างไรก็ตาม พบว่ายังมีเกณฑ์ที่เป็นจุดเด่นในด้านนี้ ได้แก่ ค่าใช้จ่ายในการใช้อินเตอร์เน็ตที่ต้นทุนถูก จัดอยู่ในอันดับที่ 2 ติดต่อกันมา 2 ปี (พ.ศ. 2547-2548) คิดเป็น 6.98 เหรียญสหรัฐต่อ 20

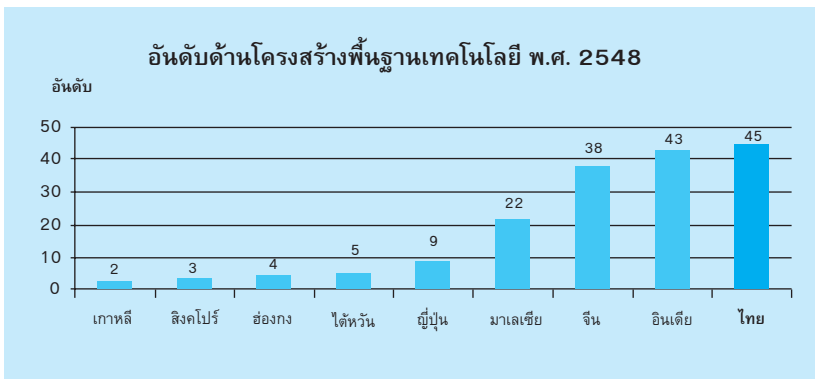
หัวโหมง สูงกว่าประเทศเดียวคือฮ่องกง (3.85 เหรียญสหรัฐ) และต่ำกว่าค่าเฉลี่ย (18.94 เหรียญสหรัฐ) ถึง 2.7 เท่า แต่ถึงกระนั้น ไทยก็ยังไม่สามารถใช้เกณฑ์ที่ได้เปรียบนี้มาเป็นปัจจัยเกื้อหนุนเพื่อพัฒนาสมรรถนะการแข่งขันของไทย ดังจะเห็นได้จากจำนวนผู้ใช้ อินเทอร์เน็ตใน พ.ศ. 2548 อยู่ในอันดับที่ 49 ซึ่งเป็นจำนวนที่น้อยกว่าประเทศที่ต้นทุนอินเทอร์เน็ตสูงกว่าอย่างประเทศเกาหลี ญี่ปุ่น และสิงคโปร์ โดยส่วนหนึ่งอาจเป็นผลมาจากทักษะด้าน เทคโนโลยีและข้อมูลข่าวสารของไทยที่ถูกจัดอยู่ในอันดับที่ 54 จาก 60 ประเทศ โดยได้ 6.04 คะแนนจากคะแนนเต็ม 10

กล่าวโดยสรุปแล้วในรอบ 5 ปี (พ.ศ. 2544-2548) ในภาพรวมนั้น ความสามารถในการแข่งขันของไทยดีขึ้น อย่างไรก็ตาม การพัฒนาความสามารถในการแข่งขันของไทยที่ผ่านมาแสดงให้เห็นว่าเป็นการพัฒนาอย่างช้าๆ ในขณะที่บางปีมีประเทศที่มีการพัฒนาอย่างก้าวกระโดดในบางด้าน เช่น ประเทศอินเดียที่แม้ว่าความสามารถในการแข่งขันจะอยู่ในอันดับรั้งท้ายหลายเรื่อง แต่เนื่องจากอินเดียเน้นพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และการพัฒนาการอุดมศึกษาให้สอดคล้องกับตลาดแรงงานได้อย่างมาก และรวดเร็วจึงส่งผลให้อันดับความสามารถในการแข่งขันในภาพรวมก้าวกระโดดอย่างมาก โดยเฉพาะในพ.ศ. 2546 - 2547 ที่ขยับจากอันดับที่ 50 ไปเป็นอันดับที่ 34 นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาอันดับความสามารถการแข่งขันในด้านต่างๆ ของไทยกลับพบว่าโดยรวมไม่ขยับมากนัก ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการพัฒนาของประเทศอื่นๆ มีอัตราการพัฒนาในด้านต่างๆ ด้วยอัตราใกล้เคียงหรือที่ดีกว่าอัตราการพัฒนาของไทย

โครงสร้างพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาของไทย เปรียบเทียบกับนานาชาติ

โครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยีของไทย

ใน พ.ศ. 2548 ผลการประเมินของ IMD ได้จัดอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านโครงสร้างพื้นฐานของประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 45 จาก 60 ประเทศ ซึ่งเป็นอันดับที่ไม่เปลี่ยนแปลงจาก พ.ศ. 2547 โดยเป็นอันดับที่ต่ำกว่าประเทศในแถบเอเชียหลายประเทศอย่างมาก คือ เกาหลี (2) สิงคโปร์ (3) ฮองกง (4) ไต้หวัน (5) ญี่ปุ่น (9) มาเลเซีย (22) สาธารณรัฐประชาชนจีน (38) และอินเดีย (43)

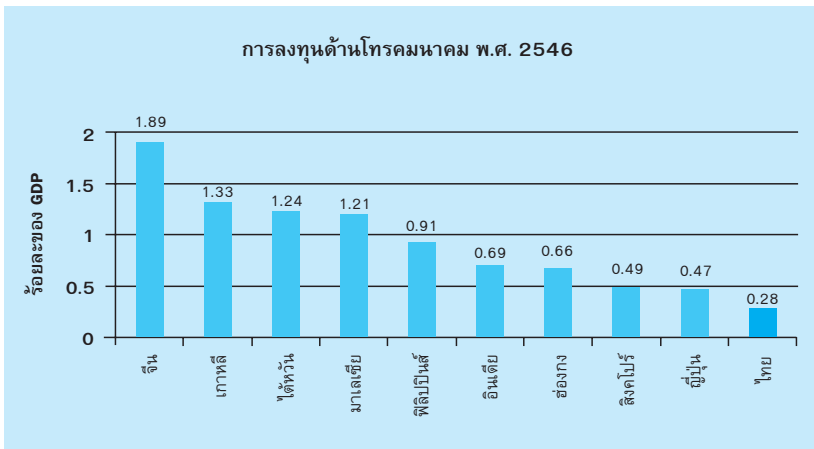
ที่มา: International Institute for Management Development (IMD) 2005

ทั้งนี้เนื่องมาจากหลายสาเหตุ ดังนี้

1) การลงทุนด้านคมนาคม

การลงทุนด้านโทรคมนาคมของไทย พ.ศ. 2546 อยู่ที่ร้อยละ 0.28 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ซึ่งเป็นอัตราการลงทุน

ที่ต่ำกว่าประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน (ร้อยละ 1.89) ซึ่งเป็นอันดับ 1 ในด้านนี้ รวมทั้งต่ำกว่าประเทศเกาหลี (ร้อยละ 1.33) ไต้หวัน (ร้อยละ 1.24) มาเลเซีย (ร้อยละ 1.21) ฟิลิปปินส์ (ร้อยละ 0.91) อินเดีย (ร้อยละ 0.69) ฮองกง (ร้อยละ 0.66) สิงคโปร์ (ร้อยละ 0.49) และญี่ปุ่น (ร้อยละ 0.47)

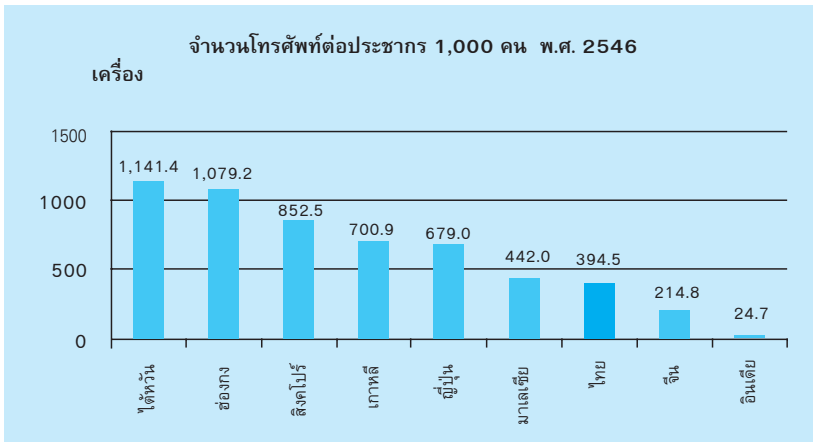
ที่มา: International Institute for Management Development (IMD) 2005

2) จำนวนโทรศัพท์ต่อประชากร

จำนวนโทรศัพท์พื้นฐานต่อประชากร 1,000 คนของไทยใน พ.ศ. 2546 อยู่ที่ 105 คู่สาย จัดอยู่ในอันดับที่ 56 ซึ่งน้อยกว่าประเทศอื่นๆ ถึง 55 ประเทศ โดยจำนวนน้อยกว่าประเทศที่ได้อันดับที่ 1 คือ ลักเซมเบิร์ก (797 คู่สายต่อพันคน) ถึง 7.6 เท่า และน้อยกว่าค่าเฉลี่ย (406 คู่สายต่อพันคน) 3.86 เท่า โดยมากกว่าเพียง 4 ประเทศคืออินเดีย (46 คู่สายต่อพันคน) มหาราชตรา (46 คู่สาย

ต่อพันคน) ฟิลิปปินส์ (41 คู่สายต่อพันคน) และอินโดนีเซีย (39 คู่สายต่อพันคน)

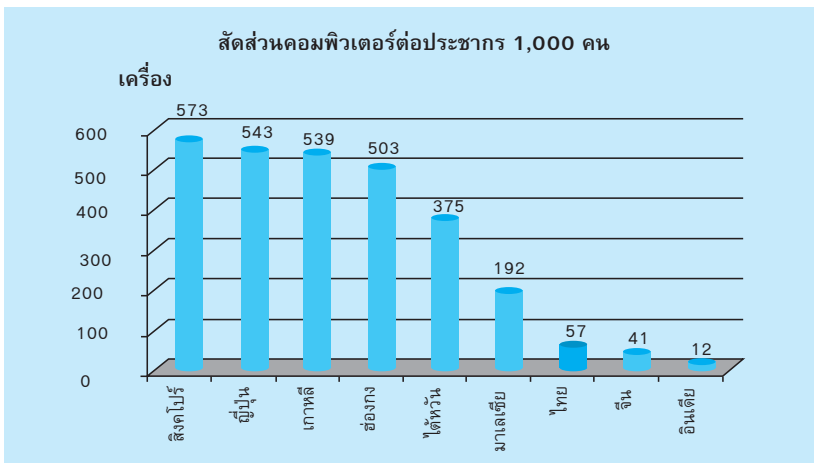
จำนวนโทรศัพท์เคลื่อนที่ต่อประชากร 1,000 คนของไทยในปี พ.ศ. 2546 อยู่ที่ 394.5 เครื่องต่อพันคน จัดอยู่ในอันดับที่ 45 ซึ่งน้อยกว่าประเทศที่ได้อันดับที่ 1 คือ ลักเซมเบิร์ก (1,193.8 เครื่องต่อพันคน) ถึง 3 เท่า และน้อยกว่าค่าเฉลี่ย (651.9 เครื่องต่อพันคน) รวมทั้งน้อยกว่าไต้หวัน (1,141.4 เครื่องต่อพันคน) ฮองกง (1,079.2 เครื่องต่อพันคน) สิงคโปร์ (852.5 เครื่องต่อพันคน) เกาหลี (700.9 เครื่องต่อพันคน) ญี่ปุ่น (679 เครื่องต่อพันคน) มาเลเซีย (442 เครื่องต่อพันคน) แต่ยังคงมากกว่าสาธารณรัฐประชาชนจีน (214.8 เครื่องต่อพันคน) และอินเดีย (24.7 เครื่องต่อพันคน)

ที่มา: International Institute for Management Development (IMD) 2005

3) สัดส่วนคอมพิวเตอร์ต่อประชากร

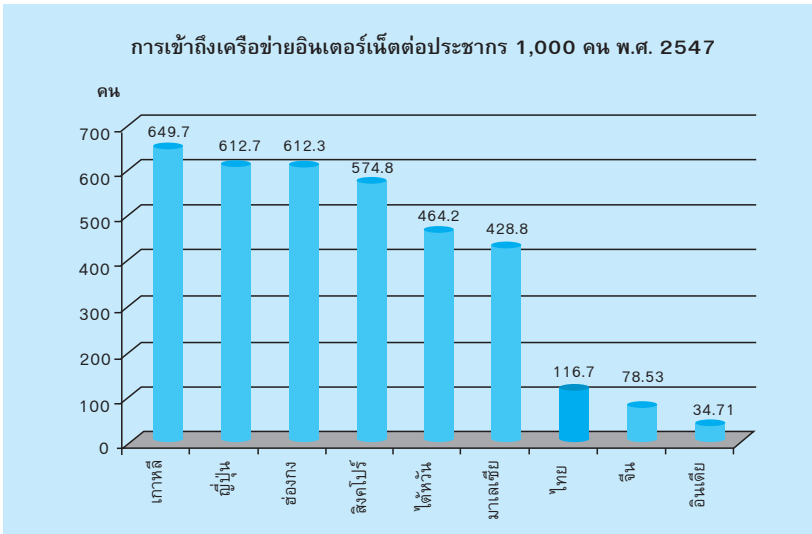
ในรอบ 5 ปีที่ผ่านมาจำนวนคอมพิวเตอร์ต่อประชากร 1,000 คนของไทยมีจำนวน 63.3, 40, 43, 49.6 และ 57 เครื่องต่อประชากร พันคน ตามลำดับ โดยใน พ.ศ. 2548 จำนวนคอมพิวเตอร์ต่อประชากรพันคนของไทยอยู่ที่อัตรา 57 เครื่องต่อประชากรพันคน ซึ่งน้อยกว่าสหรัฐอเมริกาที่มีคอมพิวเตอร์ต่อประชากรพันคนมากที่สุด (763 เครื่องต่อประชากรพันคน) อยู่ถึง 13.38 เท่า และน้อยกว่าค่าเฉลี่ย (367 เครื่องต่อพันคน) อยู่ 6.4 เท่า รวมทั้งน้อยกว่าประเทศสิงคโปร์ (573 เครื่องต่อพันคน) ญี่ปุ่น (543 เครื่องต่อพันคน) เกาหลี (539 เครื่องต่อพันคน) ฮองกง (503 เครื่องต่อพันคน) ไต้หวัน (375 เครื่องต่อพันคน) มาเลเซีย (192 เครื่องต่อพันคน) แต่มากกว่าสาธารณรัฐประชาชนจีน (41 เครื่องต่อพันคน) และอินเดีย (12 เครื่องต่อพันคน)

ที่มา: International Institute for Management Development (IMD) 2005

4) การเข้าถึงเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

ใน พ.ศ. 2547 ประเทศไทยมีจำนวนประชากรที่สามารถเข้าถึงเครือข่ายอินเทอร์เน็ต 116.7 คนต่อประชากรพันคน ซึ่งดีกว่าปีที่ผ่านมา (96 คนต่อประชากรพันคน) ถึง 1.2 เท่า แต่ยังคงต่ำกว่าประเทศไอซ์แลนด์ที่มีผู้เข้าถึงเครือข่ายอินเทอร์เน็ตมากที่สุด (708.5 คนต่อประชากรพันคน) อยู่ถึง 6 เท่า รวมทั้งน้อยกว่าค่าเฉลี่ย (382.68 คนต่อประชากรพันคน) และต่ำกว่าประเทศเกาหลี (649.7 คนต่อประชากรพันคน) ญี่ปุ่น (612.7 คนต่อประชากรพันคน) ฮองกง (612.3 คนต่อประชากรพันคน) สิงคโปร์ (574.8 คนต่อประชากรพันคน) ไต้หวัน (464.2 คนต่อประชากรพันคน) และมาเลเซีย (428.8 คนต่อประชากรพันคน) แต่ยังคงมากกว่าสาธารณรัฐประชาชนจีน (78.53 คนต่อประชากรพันคน) และอินเดีย (34.71 คนต่อประชากรพันคน)

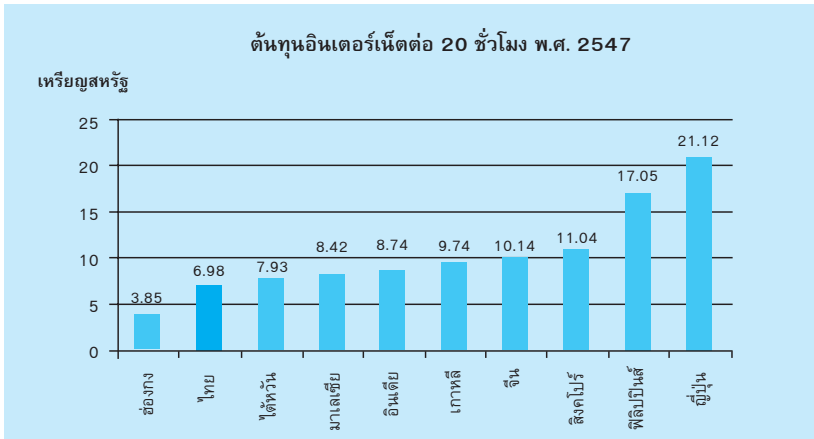

ที่มา: International Institute for Management Development (IMD) 2005

5) ดัชนีทุนอินเทอร์เน็ต

ดัชนีทุนทางอินเทอร์เน็ตของไทยต่อ 20 ชั่วโมงอยู่ที่ 6.98 เหรียญสหรัฐ ซึ่งถูกมากเป็นอันดับที่ 2 รองจากฮ่องกง (3.85 เหรียญสหรัฐ) และต่ำกว่าค่าเฉลี่ย (18.94 เหรียญสหรัฐ) เช่นเดียวกับประเทศในเอเชียส่วนใหญ่ที่มีดัชนีทุนอินเทอร์เน็ตต่อ 20 ชั่วโมงต่ำกว่าค่าเฉลี่ย คือ ใต้หวัน (7.93 เหรียญสหรัฐ) มาเลเซีย (8.42 เหรียญสหรัฐ) อินเดีย (8.74 เหรียญสหรัฐ) เกาหลี (9.74 เหรียญสหรัฐ) สาธารณรัฐประชาชนจีน (10.14 เหรียญสหรัฐ) สิงคโปร์ (11.04 เหรียญสหรัฐ) และฟิลิปปินส์ (17.05 เหรียญสหรัฐ) ยกเว้นญี่ปุ่น (21.12 เหรียญสหรัฐ) ที่มีดัชนีทุนอินเทอร์เน็ตสูง

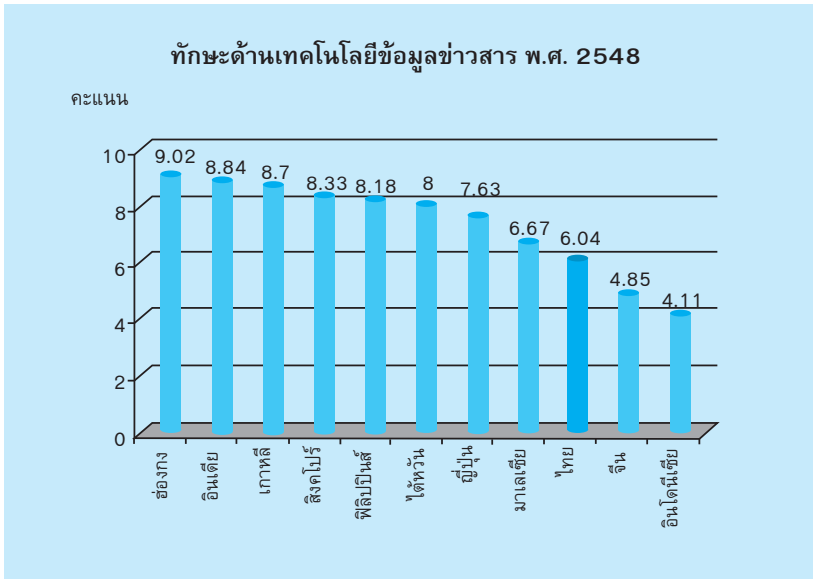

ที่มา: International Institute for Management Development (IMD) 2005

6) ทักษะด้านเทคโนโลยีและข้อมูลข่าวสาร

การพิจารณาทักษะด้านเทคโนโลยีและข้อมูลข่าวสารจากคะแนนเต็ม 10 พบว่าในรอบ 5 ปี ไทยได้คะแนน 4.39, 5.34,

6.06, 6.13 และ 6.04 คะแนน ตามลำดับ โดยจัดอยู่ในระหว่างอันดับ 46-54 ซึ่งนับว่าเป็นอันดับรั้งท้าย และแสดงให้เห็นว่าทักษะด้านเทคโนโลยีและข้อมูลข่าวสารของไทยยังเป็นจุดอ่อนที่ต้องพัฒนาอย่างเร่งด่วน เนื่องจากมีสมรรถนะที่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ย (7.43 คะแนน) และต่ำกว่าหลายประเทศในเอเชีย คือ ฮองกง (9.02 คะแนน) อินเดีย (8.84 คะแนน) เกาหลี (8.70 คะแนน) สิงคโปร์ (8.33 คะแนน) ฟิลิปปินส์ (8.18 คะแนน) ไต้หวัน (8.00 คะแนน) ญี่ปุ่น (7.63 คะแนน) และมาเลเซีย (6.67 คะแนน) แต่ดีกว่าสาธารณรัฐประชาชนจีน (4.85 คะแนน) และอินโดนีเซีย (4.11 คะแนน)

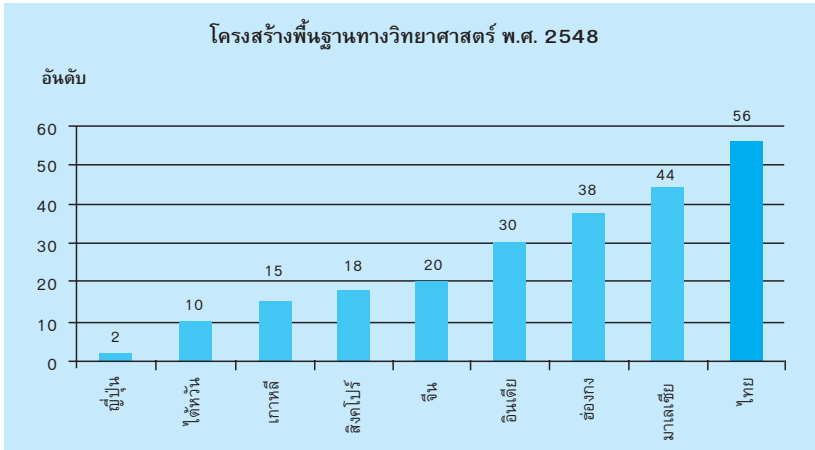

ที่มา: International Institute for Management Development (IMD) 2005

โดยสรุปแล้วข้อมูลข้างต้นได้ชี้ให้เห็นว่าไทยมีปัจจัยที่เกื้อหนุนต่อการเรียนรู้คือ ต้นทุนทางอินเทอร์เน็ตที่ต่ำ อย่างไรก็ตามประเทศไทยยังไม่สามารถใช้ความได้เปรียบดังกล่าวมาขยายผลเพื่อเพิ่มสมรรถนะในการแข่งขัน ดังจะเห็นได้จากผู้ที่เข้าถึงอินเทอร์เน็ตอยู่ในอันดับท้ายตาราง (49) โดยมีจำนวนผู้เข้าถึงอินเทอร์เน็ตน้อยกว่าประเทศที่ต้นทุนอินเทอร์เน็ตสูงๆ ซึ่งอาจเป็นผลมาจากทักษะด้านเทคโนโลยีและข้อมูลข่าวสารของไทยที่ถูกจัดอยู่ในอันดับที่ 54 จาก 60 ประเทศ แสดงให้เห็นว่าไทยยังมีความจำเป็นต้องพัฒนาทักษะในด้านนี้ให้มากขึ้น เนื่องจากเป็นปัจจัยสำคัญของการเรียนรู้ในยุคโลกาภิวัตน์

โครงสร้างพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ของไทย

ใน พ.ศ. 2548 ผลการประเมินของ IMD ได้จัดอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านโครงสร้างพื้นฐานของประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 56 จาก 60 ประเทศ เปลี่ยนแปลงจาก พ.ศ. 2547 ซึ่งอยู่ในอันดับ 55 อยู่ 1 อันดับ โดยเป็นอันดับที่เหนือกว่าประเทศอื่นเพียง 4 ประเทศ คือ โรมาเนีย (57) ฟิลิปปินส์ (58) อาร์เจนตินา (59) และเม็กซิโก (60) แต่ต่ำกว่าอีก 55 ประเทศ ซึ่งรวมถึงประเทศในแถบเอเชียใต้แก่ ญี่ปุ่น (2) ไต้หวัน (10) เกาหลี (15) สิงคโปร์ (18) สาธารณรัฐประชาชนจีน (20) อินเดีย (30) ฮองกง (38) และมาเลเซีย (44)

ที่มา: International Institute for Management Development (IMD) 2005

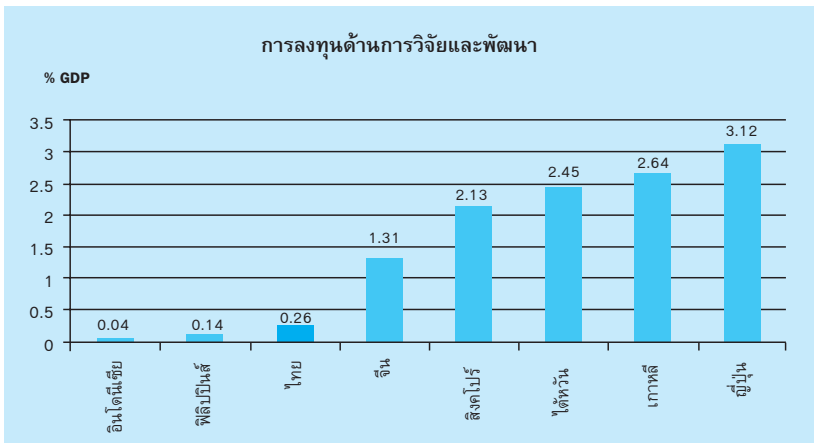
ทั้งนี้เนื่องมาจากหลายสาเหตุ ดังนี้

1) การลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนา

การลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาของไทยในรอบ 5 ปี อยู่ที่ร้อยละ 0.25, 0.26, 0.27, 0.28 และ 0.26 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ซึ่งนับว่าน้อยมาก โดยใน พ.ศ. 2548 เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศที่ลงทุนด้านการวิจัยเป็นอันดับหนึ่งอย่างประเทศอิสราเอล ซึ่งลงทุนถึงร้อยละ 4.35 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ

พ.ศ. 2548 การลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาของไทยอยู่ในอันดับที่ 58 ซึ่งเหนือกว่าเพียง 2 ประเทศคือ ฟิลิปปินส์ (ร้อยละ 0.14 ของ GDP) และอินโดนีเซีย (ร้อยละ 0.04 ของ GDP) แต่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ย (ร้อยละ 1.52 ของ GDP) รวมทั้งประเทศอื่นๆ ในเอเชีย ได้แก่ ไต้หวัน (ร้อยละ 2.45 ของ GDP) เกาหลี (ร้อยละ 2.64 ของ GDP)

ญี่ปุ่น (ร้อยละ 3.12 ของ GDP) สิงคโปร์ (ร้อยละ 2.13 ของ GDP) สาธารณรัฐประชาชนจีน (ร้อยละ 1.31 ของ GDP) อินเดีย (ร้อยละ 0.84 ของ GDP) ฮองกง (ร้อยละ 0.60 ของ GDP) และมาเลเซีย (ร้อยละ 0.69 ของ GDP)

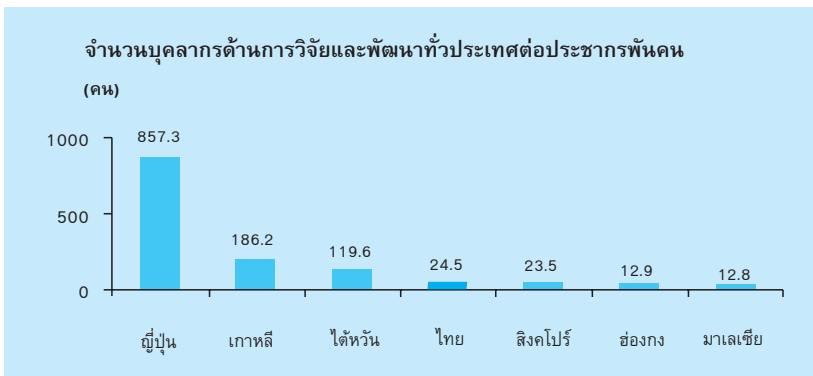
ที่มา: International Institute for Management Development (IMD) 2005

2) บุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนา

บุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนาทั่วประเทศของไทยในรอบ 5 ปี อยู่ที่ 14, 14, 20, 32 และ 24.5 ต่อประชากร 1,000 คน พ.ศ. 2548 อันดับของบุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนาทั่วประเทศของไทยอยู่ในอันดับที่ 33 โดยมีจำนวนนักวิจัย 24.5 คนต่อประชากรพันคน น้อยกว่าสาธารณรัฐประชาชนจีนที่อยู่ในอันดับที่ 1 มีบุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนาทั่วประเทศถึง 1,094.8 คนต่อประชากรพันคน อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาจำนวนบุคลากรด้านการวิจัยต่อประชากรพันคนของสาธารณรัฐประชาชนจีน พบว่ามาก

เกินกว่าร้อยละ 100 ดังนั้น เป็นไปได้ว่าได้รวมบุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนาต่างชาติที่เข้าไปทำงานในประเทศไว้ด้วย

นอกจากนี้ ใน พ.ศ. 2548 จำนวนบุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนาของไทยยังต่ำกว่าค่าเฉลี่ย (121.1 คนต่อประชากรพันคน) และต่ำกว่าประเทศอื่นๆ ในเอเชียด้วย ได้แก่ ใต้หวัน (119.6 คนต่อประชากรพันคน) เกาหลี (186.2 คนต่อประชากรพันคน) ญี่ปุ่น (857.3 คนต่อประชากรพันคน) สิงคโปร์ (23.5 คนต่อประชากรพันคน) ฮองกง (12.9 คนต่อประชากรพันคน) และมาเลเซีย (12.8 คนต่อประชากรพันคน)

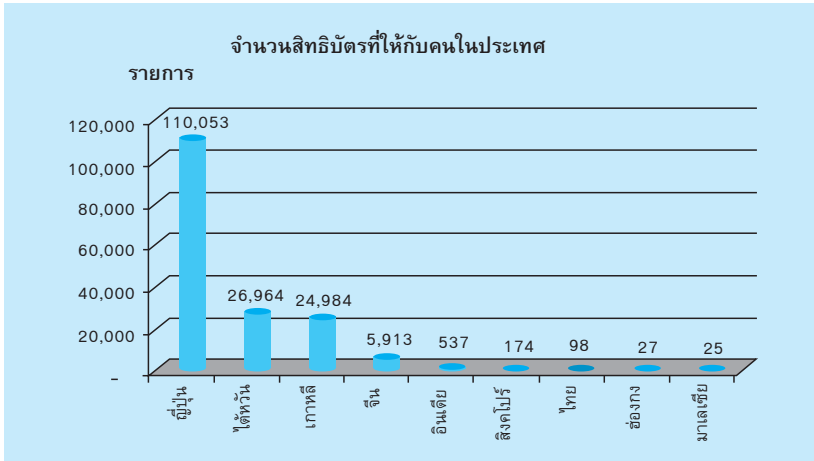

ที่มา: International Institute for Management Development (IMD) 2005

3) สิทธิบัตร

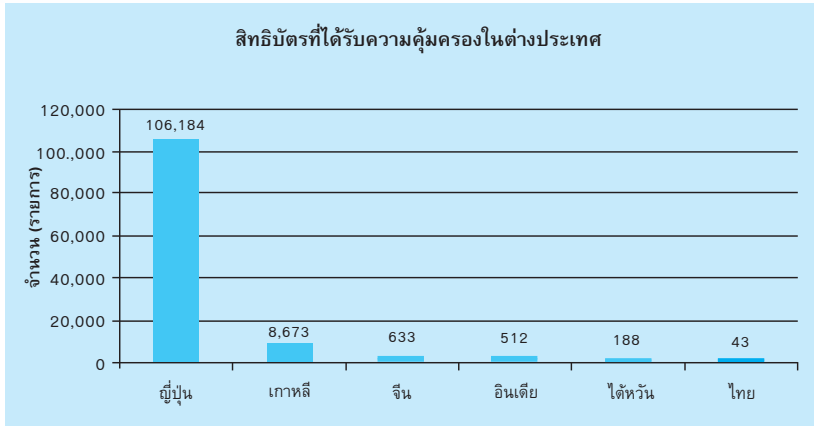
จำนวนสิทธิบัตรที่ให้กับคนในประเทศไทยใน พ.ศ. 2545 มีทั้งสิ้น 98 รายการ ซึ่งต่ำกว่าญี่ปุ่น (110,053 รายการ) ที่สูงเป็นอันดับ 1 รวมทั้งยังต่ำกว่าค่าเฉลี่ย (5,893 รายการ) และใต้หวัน (26,964 รายการ) เกาหลี (24,984 รายการ) สาธารณรัฐประชาชน

จีน (5,913 รายการ) อินเดีย (537 รายการ) สิงคโปร์ (174 รายการ) แต่เหนือกว่าฮ่องกง (27 รายการ) และมาเลเซีย (25 รายการ)

ที่มา: International Institute for Management Development (IMD) 2005

สำหรับสิทธิบัตรที่ได้รับความคุ้มครองในต่างประเทศ พ.ศ. 2545 ประเทศไทยมี 43 รายการ ซึ่งถือว่าต่ำมาก เนื่องจากประเทศส่วนใหญ่จะมีเกินกว่า 100 รายการขึ้นไป โดยญี่ปุ่นมีสูงถึง 106,184 รายการ รวมทั้งต่ำกว่า เกาหลี (8,673 รายการ) สาธารณรัฐประชาชนจีน (633 รายการ) อินเดีย (512 รายการ) และ ไต้หวัน (188 รายการ)

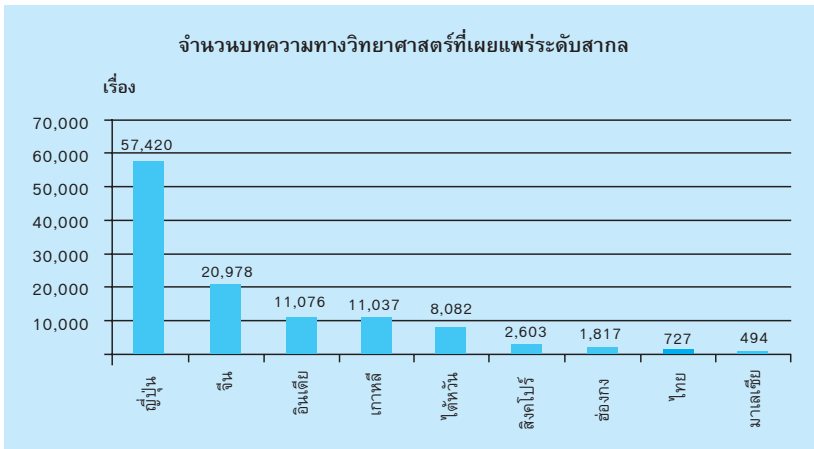

ที่มา: International Institute for Management Development (IMD) 2005

4) บทความทางวิทยาศาสตร์

ใน พ.ศ. 2544 สหรัฐอเมริกามีบทความทางวิทยาศาสตร์ที่เผยแพร่ในระดับสากลมากเป็นอันดับที่ 1 โดยมีมากถึง 200,870 เรื่อง ในขณะที่ประเทศไทยมีเพียง 727 เรื่อง ซึ่งแตกต่างกันถึง 276.3 เท่า รวมทั้งต่ำกว่าค่าเฉลี่ย (11,095 เรื่อง) ถึง 15.26 เท่า นอกจากนี้เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศในเอเชียก็ยิ่งน้อยกว่าหลายประเทศได้แก่ ญี่ปุ่น (57,420 เรื่อง) สาธารณรัฐประชาชนจีน (20,978 เรื่อง) อินเดีย (11,076 เรื่อง) เกาหลี (11,037 เรื่อง) ไต้หวัน (8,082 เรื่อง) สิงคโปร์ (2,603 เรื่อง) และฮ่องกง (1,817 เรื่อง) แต่มากกว่ามาเลเซีย (494 เรื่อง)

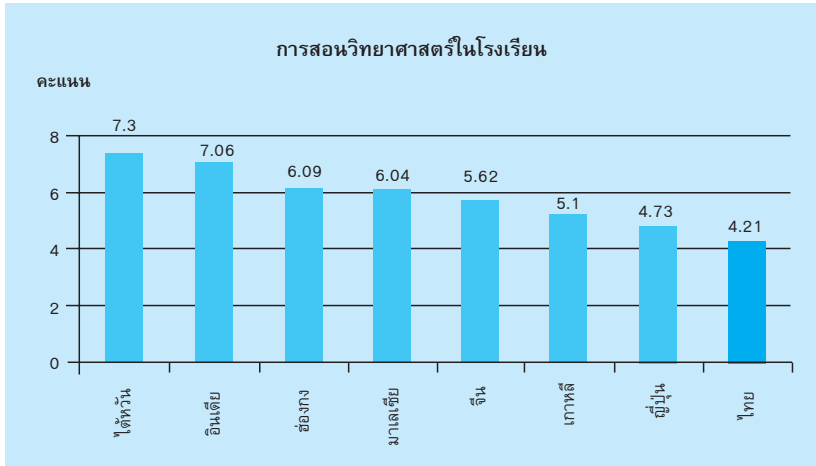

ที่มา: International Institute for Management Development (IMD) 2005

5) การสอนวิทยาศาสตร์ในโรงเรียน

จากการสำรวจความคิดเห็นของผู้บริหารระดับสูงและระดับกลางในประเทศต่างๆ พบว่า การสอนวิทยาศาสตร์ในโรงเรียนของไทยในรอบ 5 ปี (พ.ศ. 2544-2548) ยังไม่เพียงพอ โดยได้คะแนนจากคะแนนเต็ม 10 คะแนน 4.76, 4.05, 4.27, 4.43 และ 4.21 คะแนน ตามลำดับ

สำหรับ พ.ศ. 2548 พบว่าไทยได้คะแนนเพียง 4.21 คะแนน ลดลงจาก พ.ศ. 2547 เล็กน้อย รวมทั้งเป็นคะแนนที่น้อยกว่าค่าเฉลี่ย (4.73 คะแนน) และประเทศสิงคโปร์ (7.56 คะแนน) ซึ่งได้คะแนนเป็นอันดับ 1 และน้อยกว่า ไต้หวัน (7.30 คะแนน) อินเดีย (7.06 คะแนน) ฮังกั (6.09 คะแนน) มาเลเซีย (6.04 คะแนน) สาธารณรัฐประชาชนจีน (5.62 คะแนน) เกาหลี (5.10 คะแนน) และญี่ปุ่น (4.73 คะแนน)

ที่มา: International Institute for Management Development (IMD) 2005

โดยสรุปแล้วข้อมูลข้างต้นได้ชี้ให้เห็นว่าไทยมีการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาต่ำมาก รวมทั้งบุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนาที่ค่อนข้างน้อย และการสอนวิทยาศาสตร์ในโรงเรียนที่ไม่เพียงพอ จึงส่งผลต่อเกณฑ์ในด้านอื่นๆ ตามมา เช่น จำนวนสิทธิบัตรทั้งในประเทศและต่างประเทศ รวมทั้งบทความทางวิทยาศาสตร์ที่เผยแพร่ในระดับสากลน้อย และทั้งหมดดังกล่าวเป็นสาเหตุให้สมรรถนะในด้านโครงสร้างพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของไทยยังถูกจัดอยู่ในอันดับค่อนข้างต่ำ

สมรรถนะด้านการศึกษาของไทยในเวทีสากล

จากการจัดอันดับความสามารถของสถาบัน IMD พบว่า อันดับการศึกษาของไทย ระหว่าง พ.ศ. 2544-2548 ถูกจัดอยู่ในอันดับที่ 41, 41, 21, 48 และ 46 จากจำนวน 49, 49, 30, 60 และ 60 ประเทศตามลำดับ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าในปี 2548 ความสามารถในด้านการศึกษามีแนวโน้มที่ดีขึ้นด้วยเช่นกัน อย่างไรก็ตาม ใน พ.ศ. 2548 เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่นๆ แล้วยังนับว่าเป็นอันดับที่ค่อนข้างต่ำ คือ ประเทศสิงคโปร์ (อันดับ 14) ไต้หวัน (อันดับ 16) ฮองกง (อันดับ 26) ญี่ปุ่น (อันดับ 28) มาเลเซีย (อันดับ 37) และเกาหลี (อันดับ 40)

พ.ศ. 2548 IMD ประเมินความสามารถด้านการศึกษาจาก เกณฑ์ชี้วัด ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ รวม 13 เกณฑ์ โดยเพิ่มจากปี 2547 จำนวน 1 เกณฑ์ ในเกณฑ์ด้านคุณภาพคือทักษะด้านภาษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้ประกอบการ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

เกณฑ์เชิงปริมาณ ซึ่งได้จากข้อมูลที่สามรถรวบรวมเชิงสถิติ จำนวน 6 เกณฑ์ ได้แก่ 1) การลงทุนทางการศึกษา 2) อัตราส่วนนักเรียนต่อครูระดับประถมศึกษา 3) อัตราส่วนนักเรียนต่อครูระดับมัธยมศึกษา 4) การเข้าเรียนสุทธิระดับมัธยมศึกษา 5) ผลสัมฤทธิ์ของการอุดมศึกษา และ 6) การไม่รู้หนังสือของผู้ใหญ่

เกณฑ์เชิงคุณภาพ รวบรวมข้อมูลโดยการสำรวจความคิดเห็นของผู้บริหารระดับกลางและระดับสูงของประเทศต่างๆ ร่วม

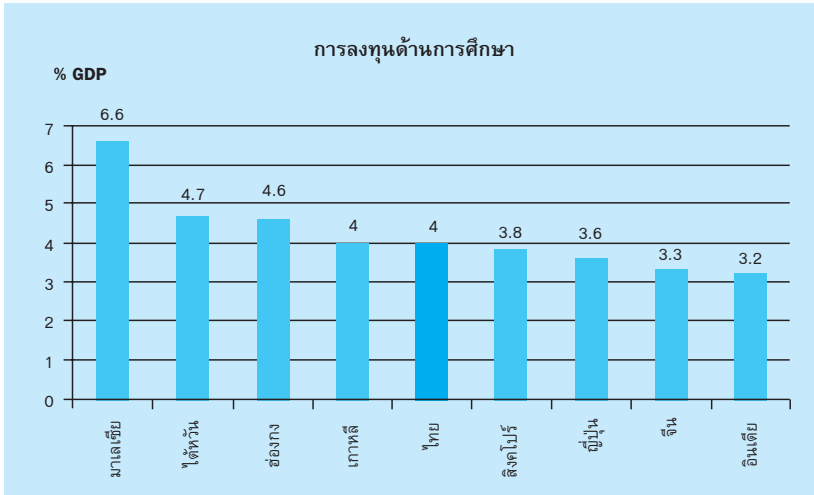
ด้วยเทคนิค Delphi และนำมาคำนวณคะแนน โดยกำหนดคะแนนเต็มที่มี 10 คะแนน ซึ่งเกณฑ์ในกลุ่มนี้ประกอบด้วย 7 เกณฑ์ คือ

- 1) การตอบสนองความสามารถในการแข่งขันของระบบการศึกษา
- 2) การตอบสนองความสามารถในการแข่งขันของการศึกษาระดับมหาวิทยาลัย
- 3) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเศรษฐกิจ
- 4) การศึกษาด้านการเงิน
- 5) ทักษะด้านภาษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้ประกอบการ
- 6) วิศวกรที่มีคุณวุฒิตามความต้องการของตลาดแรงงาน
- 7) การถ่ายโอนความรู้ระหว่างบริษัทธุรกิจกับมหาวิทยาลัย

สมรรถนะด้านการศึกษาของไทยในเชิงปริมาณ

1) การลงทุนทางการศึกษา ค่าใช้จ่ายด้านการศึกษาของไทยในภาครัฐต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) ในรอบ 5 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2544-2548) แสดงถึงแนวโน้มการลงทุนที่ลดลง โดยลงทุนร้อยละ 4.35, 4.1, 3.94, 4.125 และ 4.00 ของ GDP

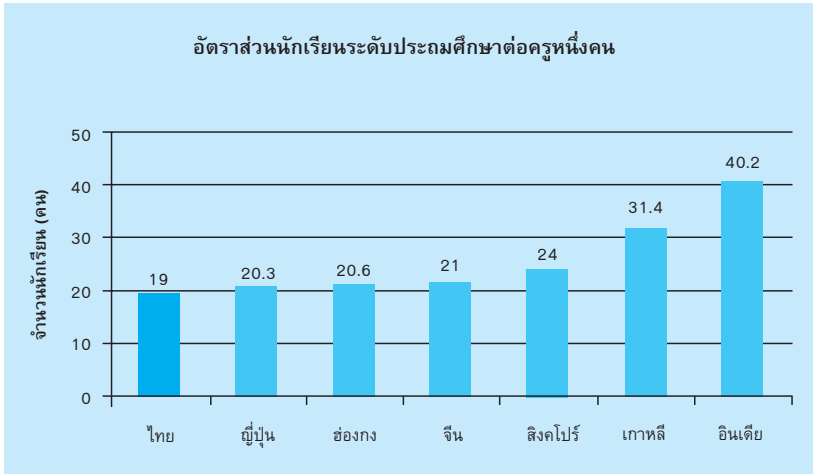
พ.ศ. 2548 ค่าใช้จ่ายด้านการศึกษาของไทยในภาครัฐต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) อยู่ที่ร้อยละ 4 ต่ำกว่าประเทศเดนมาร์ก (ร้อยละ 9) ซึ่งลงทุนด้านการศึกษามากเป็นอันดับหนึ่งจาก 60 ประเทศ และต่ำกว่าค่าเฉลี่ย (ร้อยละ 5.2) เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศในภูมิภาคเอเชีย พบว่าเป็นอัตราที่เท่ากับประเทศเกาหลี ต่ำกว่าประเทศมาเลเซีย (ร้อยละ 6.6) ได้หวัน (ร้อยละ 4.7) ฮองกง (ร้อยละ 4.6) แต่ก็ยังสูงกว่าประเทศสิงคโปร์ (ร้อยละ 3.8) ญี่ปุ่น (ร้อยละ 3.6) สาธารณรัฐประชาชนจีน (ร้อยละ 3.3) และอินเดีย (ร้อยละ 3.2)

ที่มา: International Institute for Management Development (IMD) 2005

2) อัตราส่วนนักเรียนต่อครูระดับประถมศึกษา ในรอบ 5 ปี (พ.ศ. 2544-2548) อัตราครูที่สอนระดับประถมศึกษา 1 คน ต้องรับภาระนักเรียนจำนวน 18 คน, 20.7 คน, 20.7 คน, 20.4 คน และ 19 คนตามลำดับ

พ.ศ. 2548 ไทยมีอัตรานักเรียนต่อครูระดับประถมศึกษาที่ครู 1 ต่อนักเรียน 19 คน เป็นแนวโน้มที่ดีขึ้นกว่า 4 ปีที่ผ่านมา แต่เป็นอัตราที่รับภาระหนักกว่าประเทศที่ได้อันดับที่ 1 คือลอมบาร์ดี (1: 9.77 คน) ถึง 2 เท่า และเป็นอัตราที่ต้องรับภาระหนักกว่าประเทศมาเลเซีย (1: 18 คน) และไต้หวัน (1: 18.4คน) อย่างไรก็ตาม เป็นอัตราที่รับภาระต่ำกว่าค่าเฉลี่ย (1:19.32 คน) และประเทศในเอเชียอีกหลายประเทศ ได้แก่ ญี่ปุ่น (1: 20.3 คน) ฮ่องกง (1: 20.6 คน) จีน (1: 21 คน) สิงคโปร์ (1: 24 คน) เกาหลี (1: 31.4 คน) และอินเดีย (1: 40.2 คน)

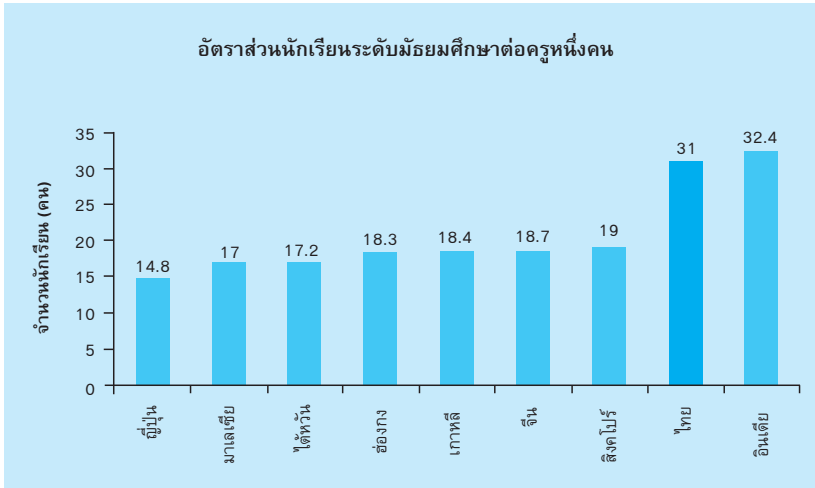

ที่มา: International Institute for Management Development (IMD) 2005

3) อัตราส่วนนักเรียนต่อครูระดับมัธยมศึกษา ในรอบ 5 ปี (พ.ศ. 2544-2548) ครูที่สอนระดับมัธยมศึกษา 1 คนต้องรับภาระนักเรียนจำนวน 20 คน, 22.7 คน, 22.7 คน, 25.4 คน และ 21 คนตามลำดับ ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบแล้วครูระดับมัธยมศึกษา 1 คนจะต้องรับภาระจำนวนนักเรียนมากกว่าครูระดับประถมศึกษาประมาณ 2 คน

พ.ศ. 2548 ไทยมีอัตรานักเรียนต่อครูระดับมัธยมศึกษาอยู่ที่ครู 1 คนต่อนักเรียน 21 คน ซึ่งเป็นภาระที่ลดลงจากปี 2547 และเป็นแนวโน้มที่ดีขึ้นกว่า 4 ปีที่ผ่านมา โดยเป็นอัตราที่รับภาระหนักกว่าประเทศที่ได้อันดับที่ 1 คือประเทศโปรตุเกส (1: 8.30 คน) ถึง 2.53 เท่า และเป็นอัตราที่ต้องรับภาระหนักกว่าค่าเฉลี่ยของ 60 ประเทศ (1: 16.3 คน) รวมทั้งรับภาระหนักกว่าประเทศในเอเชียหลายประเทศ ได้แก่ ญี่ปุ่น (1: 14.8 คน) มาเลเซีย (1: 17 คน)

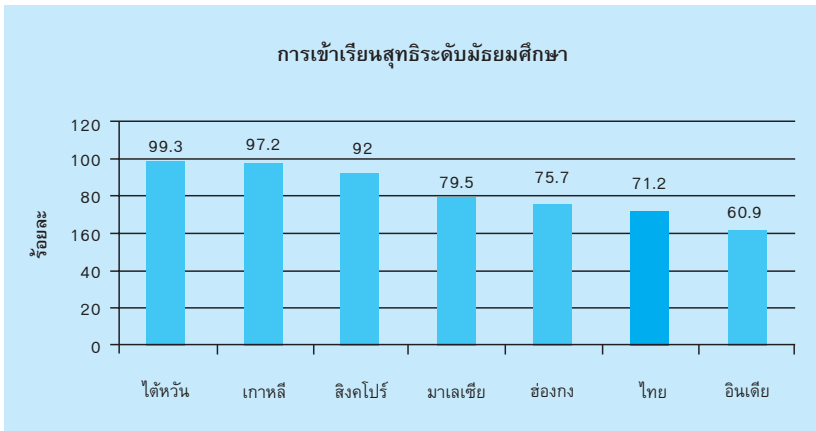
ไต้หวัน (1: 17.2 คน) ฮองกง (1: 18.3 คน) เกาหลี (1: 18.4 คน) สาธารณรัฐประชาชนจีน (1: 18.7 คน) สิงคโปร์ (1: 19 คน) แต่เป็นอัตราที่รับภาระต่ำกว่าอินเดีย (1: 32.4 คน)

ที่มา: International Institute for Management Development (IMD) 2005

4) การเข้าเรียนสุทธิระดับมัธยมศึกษา ในรอบ 5 ปี (พ.ศ. 2544-2548) อัตราการเข้าเรียนสุทธิระดับมัธยมศึกษาของไทยซึ่งพิจารณาจากจำนวนนักเรียนระดับมัธยมศึกษาอายุ 12-17 ปี ที่เรียนเต็มเวลาต่อประชากรในกลุ่มอายุเดียวกัน มีอัตราอยู่ที่ร้อยละ 48, 49, 55.43, 57 และ 71.2 ตามลำดับ รวมทั้งการที่เกณฑ์เข้าเรียนสุทธิระดับมัธยมศึกษาเป็นเกณฑ์ที่เคยถูกจัดว่าเป็น 1 ใน 20 จุดอ่อนที่จุดรั้งสมรรถนะการแข่งขันของประเทศไทยมาหลายปีนั้น ในปี พ.ศ. 2548 เกณฑ์นี้ไม่ถูกจัดเป็น 1 ใน 20 เกณฑ์ที่เป็นจุดอ่อนที่สุดแล้ว ซึ่งนับว่าเป็นที่มีแนวโน้มที่ดีขึ้นอย่างชัดเจน

แม้ว่าใน พ.ศ. 2548 ไทยมีอัตราการเข้าเรียนสุทธิตะดับมัธยมศึกษาอยู่ที่ร้อยละ 71.2 และเป็นแนวโน้มที่ดีขึ้นกว่า 4 ปีที่ผ่านมา แต่เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับประเทศอื่นๆ กลับพบว่าอัตราดังกล่าวไม่ใช่อัตราที่สูง เนื่องจากอันดับที่ 1 คือญี่ปุ่นมีอัตราการเข้าเรียนสุทธิตะดับมัธยมศึกษาถึงร้อยละ 100 และประเทศอื่นๆ อีก 40 ประเทศที่มีอัตราการเข้าเรียนสุทธิตะดับมัธยมศึกษาที่อัตราร้อยละ 80 ขึ้นไป รวมทั้งยังเป็นอัตราที่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของ 60 ประเทศ (ร้อยละ 83.7) ดังนั้น อันดับในด้านนี้ของไทยจึงไม่ได้ขยับดีขึ้นมากนัก โดยไทยยังคงอยู่ในอันดับที่ 48 นอกจากนี้ เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่นๆ ในเอเชียไทยยังมีอัตราการเข้าเรียนสุทธิตะดับมัธยมศึกษาต่ำกว่าหลายประเทศ ได้แก่ ไต้หวัน (ร้อยละ 99.3) เกาหลี (ร้อยละ 97.2) สิงคโปร์ (ร้อยละ 92) มาเลเซีย (ร้อยละ 79.5) และฮ่องกง (ร้อยละ 75.7) แต่ก็ยังเป็นอัตราที่สูงกว่าประเทศอินเดีย (ร้อยละ 60.9)

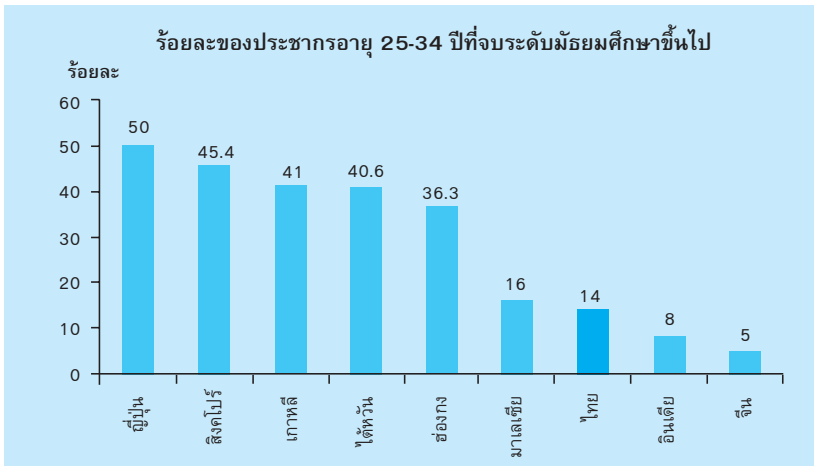

ที่มา: International Institute for Management Development (IMD) 2005

5) ผลสัมฤทธิ์ของการอุดมศึกษา ในรอบ 4 ปี (พ.ศ. 2545-2548*) ร้อยละของประชากรอายุ 25-34 ปี ที่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาขึ้นไปอยู่ที่ร้อยละ 12, 13, 14.5 และ 14 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาอัตราดังกล่าวแล้วจะพบว่า ไม่ค่อยมีการเปลี่ยนแปลงในรอบ 5 ปีที่ผ่านมา

พ.ศ. 2548 ประชากรอายุ 25-34 ปีของไทยที่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาขึ้นไปอยู่ที่ร้อยละ 14 ซึ่งเป็นอัตราที่ต่ำกว่าประเทศแคนาดาที่เป็นอันดับที่ 1 อยู่ที่ 3.64 เท่า รวมทั้งต่ำกว่าค่าเฉลี่ย (ร้อยละ 25) อยู่เกือบเท่าตัว นอกจากนี้ยังต่ำกว่าประเทศในเอเชียหลายประเทศ ได้แก่ ญี่ปุ่น (ร้อยละ 50) สิงคโปร์ (ร้อยละ 45.4) เกาหลี (ร้อยละ 41) ไต้หวัน (ร้อยละ 40.6) ฮองกง (ร้อยละ 36.3) และมาเลเซีย (ร้อยละ 16) แต่ยังคงเป็นอัตราที่สูงกว่าประเทศอินเดีย (ร้อยละ 8) และสาธารณรัฐประชาชนจีน (ร้อยละ 5)

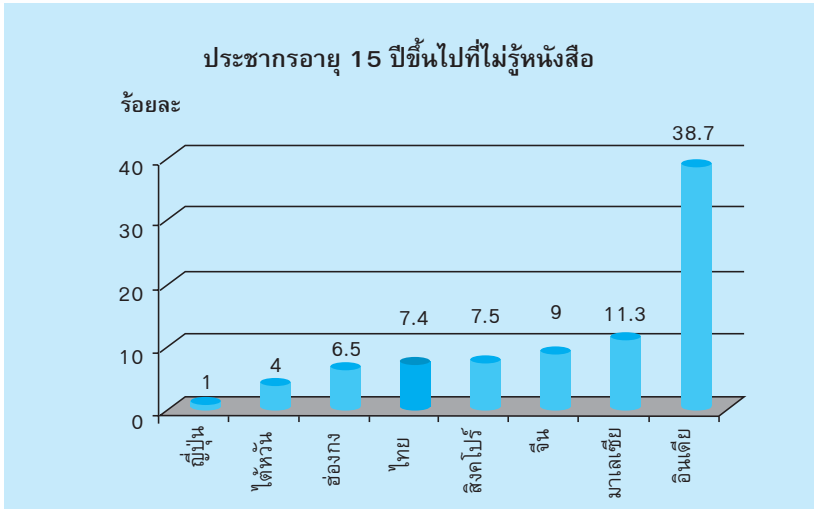
ที่มา: International Institute for Management Development (IMD) 2005

* ยกเว้น พ.ศ. 2544 ไม่มีข้อมูลเรื่องผลสัมฤทธิ์ของการอุดมศึกษาของไทย

ทั้งนี้ ยังมีข้อสังเกตว่าร้อยละของประชากรอายุ 25-34 ปีของไทยที่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาขึ้นไปของไทยใน พ.ศ. 2548 ลดลงจาก พ.ศ. 2547 ร้อยละ 0.5 ในขณะที่ประเทศในเอเชียบางประเทศเพิ่มขึ้น ได้แก่ ญี่ปุ่น (เพิ่มขึ้นร้อยละ 0.3) และเกาหลี (เพิ่มขึ้นร้อยละ 1.5)

6) อัตราการไม่รู้หนังสือของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไปของไทย ในรอบ 5 ปี (พ.ศ. 2544-2548) อยู่ที่ร้อยละ 5.3, 4.7, 4.5, 4.3 และ 7.4 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาอัตราดังกล่าวแล้วจะพบว่า ในช่วง พ.ศ. 2544-2548 อัตราการไม่รู้หนังสือของประชากรวัยผู้ใหญ่มีแนวโน้มที่ดีขึ้น แต่ใน พ.ศ. 2548 กลับมีอัตราการไม่รู้หนังสือของประชากรวัยผู้ใหญ่เพิ่มถึงร้อยละ 2.1

พ.ศ. 2548 ประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไปที่ไม่รู้หนังสือของไทยอยู่ที่ร้อยละ 7.4 ซึ่งเป็นอัตราสูงกว่าค่าเฉลี่ย (ร้อยละ 4.7) ถึง 1.57 เท่า และเมื่อเปรียบเทียบกับอีก 31 ประเทศที่มีอัตราการไม่รู้หนังสือของประชากรวัยผู้ใหญ่เพียงร้อยละ 1 รวมทั้งเป็นอัตราการไม่รู้หนังสือที่สูงกว่าประเทศในแถบเอเชียอีกหลายประเทศ ได้แก่ ญี่ปุ่น (ร้อยละ 1) ใต้หวัน (ร้อยละ 4) และฮ่องกง (ร้อยละ 6.5) อย่างไรก็ตาม ยังเป็นอัตราที่ต่ำกว่าประเทศสิงคโปร์ (ร้อยละ 7.5) เล็กน้อย เป็นอัตราที่ต่ำกว่าสาธารณรัฐประชาชนจีน (ร้อยละ 9) มาเลเซีย (ร้อยละ 11.3) และอินเดีย (ร้อยละ 38.7)

ที่มา: International Institute for Management Development (IMD) 2005

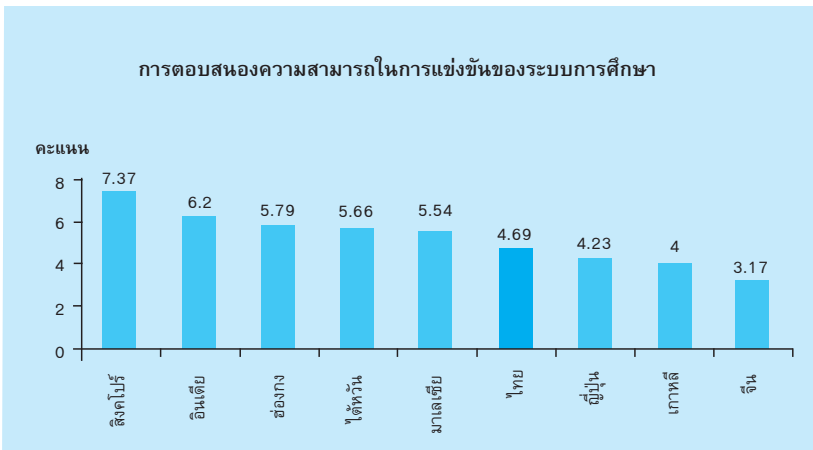
นอกจากนี้ ยังมีข้อสังเกตว่า แม้ไทยจะขยายการศึกษาภาคบังคับจาก 6 ปีเป็น 9 ปี รวมทั้งมีนโยบายส่งเสริมการศึกษานอกระบบ การศึกษาตามอัธยาศัย และการเทียบโอนความรู้ แต่อัตราการไม่รู้หนังสือของประชากรกลับเพิ่มมากขึ้นจาก พ.ศ. 2547 จากร้อยละ 4.3 เป็นร้อยละ 7.4 ใน พ.ศ. 2548

สมรรถนะด้านการศึกษาของไทยในเชิงคุณภาพ

1) การตอบสนองความสามารถในการแข่งขันของระบบการศึกษา ในรอบ 5 ปี (พ.ศ. 2544-2548) ผลการประเมินการตอบสนองความสามารถในการแข่งขันของระบบการศึกษาไทยมีคะแนนที่ 2.86, 3.8, 4.14, 4.45 และ 4.69 จากคะแนนเต็ม 10 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาจากคะแนนดังกล่าวแล้วจะ

พบว่า ในช่วง พ.ศ. 2544-2548 การตอบสนองความสามารถในการแข่งขันของระบบการศึกษาไทยมีคะแนนดีขึ้นทุกปี อย่างไรก็ตาม เมื่อเปรียบเทียบกับคะแนนเต็ม 10 ก็นับว่ายังเป็นคะแนนที่ต่ำ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าระบบการศึกษาของไทยยังตอบสนองความสามารถในการแข่งขันได้ไม่มากนัก

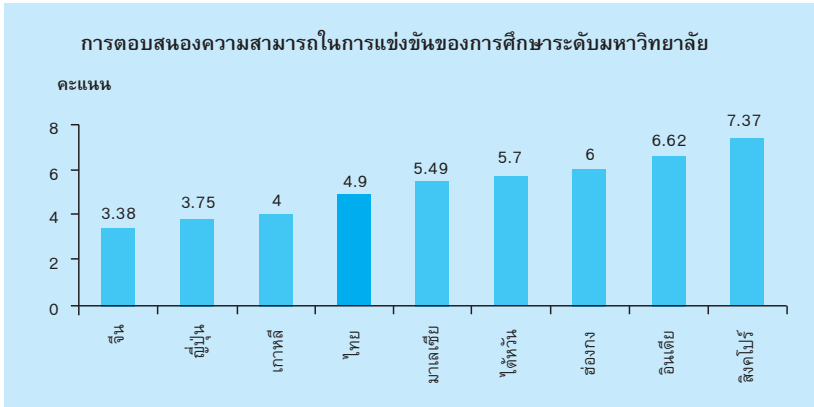
พ.ศ. 2548 การตอบสนองความสามารถในการแข่งขันของระบบการศึกษาไทยได้คะแนน 4.69 ซึ่งต่ำกว่าค่าเฉลี่ย (4.96 คะแนน) และต่ำกว่าประเทศฟินแลนด์ (8.46 คะแนน) ที่ได้อันดับที่ 1 อยู่ 1.8 เท่า อย่างไรก็ตาม เป็นคะแนนที่สูงกว่าประเทศญี่ปุ่น (4.23 คะแนน) เกาหลี (4.00 คะแนน) สาธารณรัฐประชาชนจีน (3.17 คะแนน) แต่ต่ำกว่าประเทศในแถบเอเชียหลายประเทศ ได้แก่ สิงคโปร์ (7.37 คะแนน) อินเดีย (6.20 คะแนน) ฮองกง (5.79 คะแนน) ไต้หวัน (5.66 คะแนน) มาเลเซีย (5.54 คะแนน) ไทย (4.69 คะแนน) ญี่ปุ่น (4.23 คะแนน) เกาหลี (4.00 คะแนน) และจีน (3.17 คะแนน)

ที่มา: International Institute for Management Development (IMD) 2005

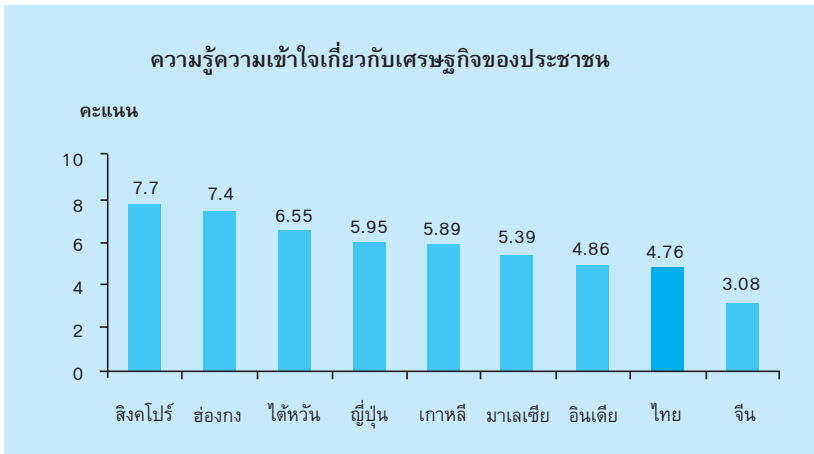
2) การตอบสนองความสามารถในการแข่งขันของการศึกษาระดับมหาวิทยาลัย ในรอบ 5 ปี (พ.ศ. 2544-2548) ผลการประเมินการตอบสนองความสามารถในการแข่งขันของการศึกษาระดับมหาวิทยาลัยของไทยได้คะแนน 3.6, 4.43, 4.79, 4.97 และ 4.9 จากคะแนนเต็ม 10 ตามลำดับ ซึ่งไม่มีการเปลี่ยนแปลงมากนักในรอบ 5 ปี และเมื่อเปรียบเทียบกับคะแนนเต็ม 10 ถือว่าเป็นคะแนนที่ต่ำ ซึ่งแสดงถึงว่าการศึกษาระดับมหาวิทยาลัยของไทยยังไม่สามารถตอบสนองต่อความสามารถในการแข่งขันของประเทศเท่าที่ควร

พ.ศ. 2548 การตอบสนองความสามารถในการแข่งขันของการศึกษาระดับมหาวิทยาลัยของไทยได้คะแนน 4.9 ต่ำกว่าค่าเฉลี่ย (5.55 คะแนน) และต่ำกว่าประเทศฟินแลนด์ (7.97 คะแนน) ที่ได้อันดับที่ 1 อยู่ 1.6 เท่า อย่างไรก็ตาม เป็นคะแนนที่สูงกว่าประเทศเกาหลี (4.00 คะแนน) ญี่ปุ่น (3.75 คะแนน) และสาธารณรัฐประชาชนจีน (3.38 คะแนน) แต่ต่ำกว่าประเทศในแถบเอเชียหลายประเทศ ได้แก่ สิงคโปร์ (7.37 คะแนน) อินเดีย (6.62 คะแนน) ฮองกง (6.00 คะแนน) ไต้หวัน (5.70 คะแนน) และมาเลเซีย (5.49 คะแนน)

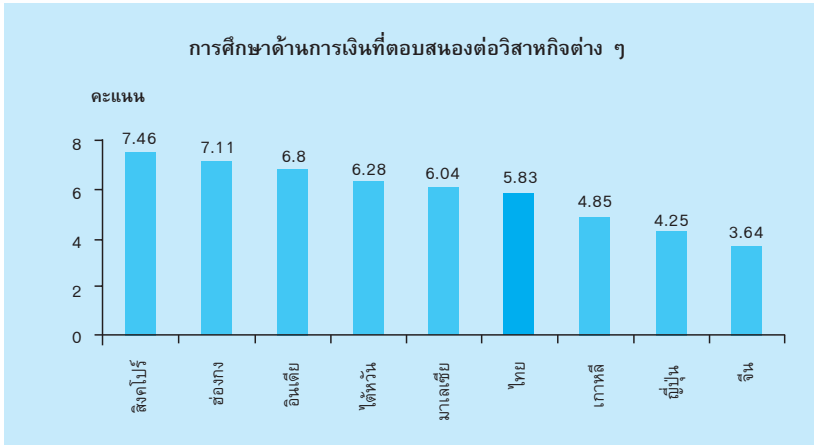
ที่มา: International Institute for Management Development (IMD) 2005

3) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเศรษฐกิจ ผลการประเมินใน พ.ศ. 2548 พบว่าประชาชนไทยโดยทั่วไปยังมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเศรษฐกิจไม่ค่อยดีนัก โดยจัดอยู่ในอันดับที่ 32 ได้คะแนน 4.76 จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน ซึ่งน้อยกว่าค่าเฉลี่ย (4.96 คะแนน) และน้อยกว่าฮ่องกง (7.40 คะแนน) ที่ได้อันดับที่ 1 อยู่ 2.64 คะแนน รวมทั้งเป็นคะแนนที่ต่ำกว่าสิงคโปร์ (7.7 คะแนน) ไต้หวัน (6.55 คะแนน) ญี่ปุ่น (5.95 คะแนน) เกาหลี (5.89 คะแนน) มาเลเซีย (5.39 คะแนน) อินเดีย (4.86 คะแนน) แต่สูงกว่าสาธารณรัฐประชาชนจีน (3.08 คะแนน)

ที่มา: International Institute for Management Development (IMD) 2005

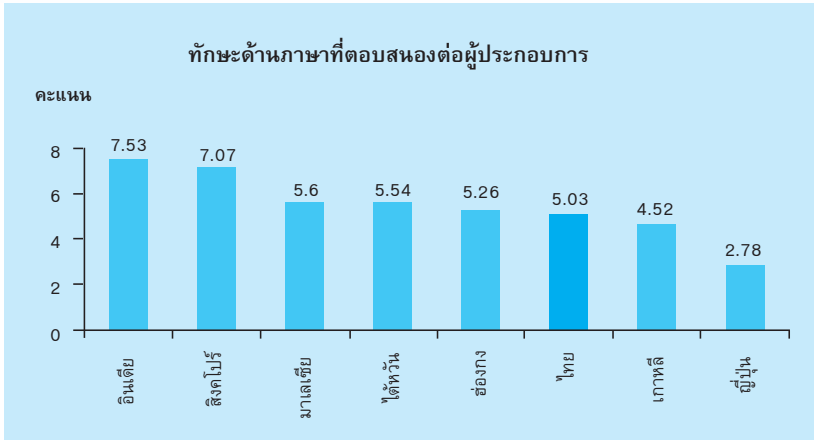
4) การศึกษาด้านการเงิน ผลการประเมินใน พ.ศ. 2548 พบว่าการศึกษาด้านการเงินของไทยยังไม่สามารถตอบสนองต่อวิสาหกิจต่างๆ มากนัก โดยได้รับคะแนนการประเมิน 5.83 คะแนน จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน อยู่ในอันดับที่ 33 ซึ่งเป็นคะแนนที่น้อยกว่าประเทศไอซ์แลนด์ (8.27 คะแนน) ที่ได้อันดับที่ 1 อยู่ 2.44 คะแนน รวมทั้งเป็นคะแนนที่ต่ำกว่าสิงคโปร์ (7.46 คะแนน) ฮองกง (7.11 คะแนน) อินเดีย (6.8 คะแนน) ไต้หวัน (6.28 คะแนน) และมาเลเซีย (6.04 คะแนน) แต่สูงกว่าเกาหลี (4.85 คะแนน) ญี่ปุ่น (4.25 คะแนน) และสาธารณรัฐประชาชนจีน (3.64 คะแนน)

ที่มา: International Institute for Management Development (IMD) 2005

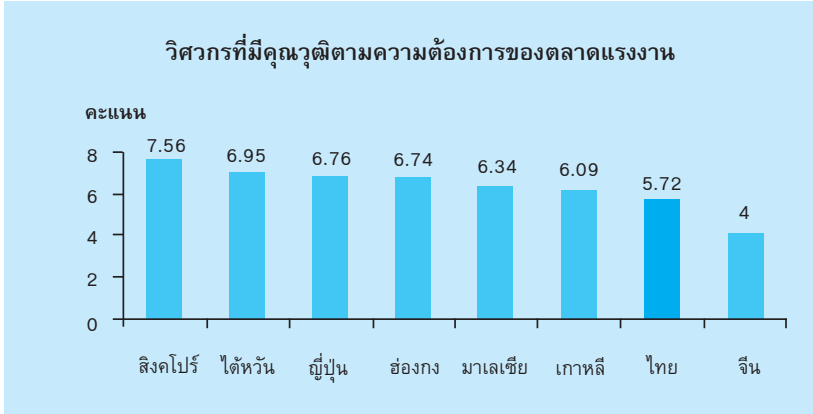
5) ทักษะด้านภาษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้ประกอบการ โดยเกณฑ์นี้เป็นเกณฑ์ใหม่ที่เพิ่มมาใน พ.ศ. 2548 เนื่องจากในยุคโลกาภิวัตน์ ทักษะด้านภาษาถือเป็นปัจจัยสำคัญของการแข่งขัน โดยทักษะด้านภาษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้ประกอบการของไทยได้คะแนน 5.03 คะแนนจากคะแนนเต็ม 10 คะแนน จัดอยู่ในอันดับที่ 35 โดยเป็นคะแนนที่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ย (5.57คะแนน) และต่ำกว่าประเทศไอซ์แลนด์ (8.55 คะแนน) ซึ่งได้อันดับที่ 1 อยู่ที่ 3.52 คะแนน รวมทั้งต่ำกว่าประเทศในเอเชียหลายประเทศ ได้แก่ อินเดีย (7.53 คะแนน) สิงคโปร์ (7.07 คะแนน) มาเลเซีย (5.60 คะแนน) ไต้หวัน (5.54 คะแนน) และฮ่องกง (5.26 คะแนน) แต่เป็นคะแนนที่ดีกว่าประเทศเกาหลี (4.52 คะแนน) และญี่ปุ่น (2.78 คะแนน)

ที่มา: International Institute for Management Development (IMD) 2005

6) **วิศวกรที่มีคุณวุฒิตามความต้องการของตลาดแรงงาน** การประเมินใน พ.ศ. 2548 พบว่าวิศวกรที่มีคุณวุฒิตามความต้องการของตลาดแรงงานไทยยังมีอยู่น้อยมาก โดยไทยได้คะแนนเพียง 5.72 คะแนนจากคะแนนเต็ม 10 จัดอยู่ในอันดับที่ 48 ซึ่งต่ำกว่าค่าเฉลี่ย (6.46 คะแนน) และต่ำกว่าประเทศอินเดีย (8.64 คะแนน) ที่ได้อันดับที่ 1 รวมทั้งต่ำกว่าประเทศสิงคโปร์ (7.56 คะแนน) ไต้หวัน (6.95 คะแนน) ญี่ปุ่น (6.76 คะแนน) ฮ่องกง (6.74 คะแนน) มาเลเซีย (6.34 คะแนน) เกาหลี (6.09 คะแนน) แต่สูงกว่าสาธารณรัฐประชาชนจีน (4.00 คะแนน)

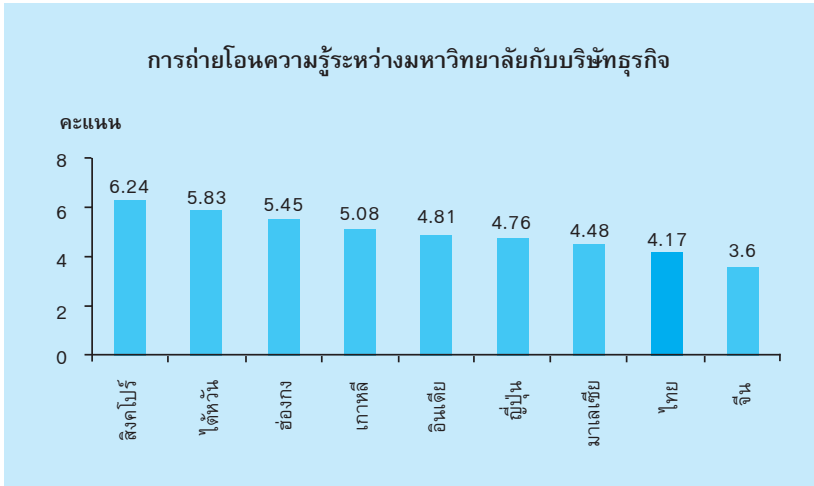

ที่มา: International Institute for Management Development (IMD) 2005

7) การถ่ายโอนความรู้ระหว่างบริษัทธุรกิจกับมหาวิทยาลัย ในรอบ 5 ปี (พ.ศ. 2544-2548) ประเทศไทยมีการถ่ายโอนความรู้ระหว่างบริษัทธุรกิจกับมหาวิทยาลัยไม่มากนัก โดยไทยได้คะแนน 2.55, 3.52, 4.37, 4.44 และ 4.17 จากคะแนนเต็ม 10 ตามลำดับ

พ.ศ. 2548 ประเทศไทยได้คะแนนการถ่ายโอนความรู้ระหว่างบริษัทธุรกิจกับมหาวิทยาลัยที่ 4.17 คะแนน ซึ่งถือเป็นคะแนนที่ไม่มากนัก และต่ำกว่าประเทศฟินแลนด์ (7.31 คะแนน) ที่ได้อันดับที่ 1 อยู่ 3.14 คะแนน และต่ำกว่าค่าเฉลี่ย (4.7 คะแนน) รวมทั้งต่ำกว่าสิงคโปร์ (6.24 คะแนน) ไต้หวัน (5.83 คะแนน) ฮ่องกง (5.45 คะแนน) เกาหลี (5.08 คะแนน) อินเดีย (4.81 คะแนน) ญี่ปุ่น (4.76 คะแนน) มาเลเซีย (4.48 คะแนน) แต่สูงกว่าสาธารณรัฐประชาชนจีน (3.60 คะแนน) อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาใน

ภาพรวมแล้วจะพบว่าประเทศในแถบเอเชียส่วนใหญ่ยังมีการถ่ายโอนความรู้ระหว่างบริษัทธุรกิจกับมหาวิทยาลัยค่อนข้างน้อย

ที่มา: International Institute for Management Development (IMD) 2005

กล่าวโดยสรุปแล้ว ผลการประเมินความสามารถด้านการศึกษาของ IMD ชี้ให้เห็นว่า แม้อันดับด้านการศึกษาของไทยจะดีขึ้นเล็กน้อยใน พ.ศ. 2548 แต่สมรรถนะด้านการศึกษาของไทยทั้งในเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพยังคงต่ำกว่าประเทศอื่นๆ อีกมาก รวมทั้งประเทศในแถบเอเชียด้วยกัน ดังนั้น ไทยจะต้องเร่งรัดพัฒนาอย่างเร่งด่วนและต่อเนื่องหากต้องการพัฒนาขีดความสามารถของประเทศให้ทัดเทียมนานาชาติ

การศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพของคนไทย

จากข้อมูลและการจัดอันดับความสามารถของ IMD ได้แสดงให้เห็นว่า ประเทศไทยจำเป็นต้องเร่งพัฒนาศักยภาพของคนไทย เนื่องจากคนเป็นปัจจัยหลักในการยกระดับและพัฒนาสมรรถนะของไทย โดยการศึกษายเป็นแรงขับเคลื่อนสำคัญของการพัฒนาศักยภาพของคน

การยกระดับการศึกษาไทย

รัฐบาลทุกยุคสมัยต่างแสดงถึงความมุ่งมั่นที่จะยกระดับการศึกษาของไทย รวมไปถึงการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เพื่อจัดการศึกษาให้ทั่วถึงและมีคุณภาพสำหรับคนไทยทุกคน นอกจากนี้ ใน พ.ศ. 2548 รัฐบาลยังได้ประกาศเป้าหมายว่าภายในปี 2551 จะยกระดับการศึกษาของคนไทยให้มีการศึกษาเฉลี่ย 9.5 ปี และแรงงานไทยร้อยละ 50 มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาขึ้นไปอีกด้วย

หลังการปฏิรูปการศึกษาตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 รวมทั้งฉบับที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้มีการประเมินผลซึ่งมีสาระสำคัญโดยสรุปดังนี้

โอกาสในการเข้ารับการศึกษาของคนไทย

คนไทยมีโอกาเข้ารับการศึกษามากขึ้น* โดยเฉพาะอย่างยิ่ง

---

* สามารถดูรายละเอียดสถิติได้ในรายงานศักยภาพของคนไทยกับขีดความสามารถในการแข่งขัน ปี 2547 เผยแพร่โดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

การศึกษาในระบบโรงเรียน ซึ่งผลการประเมินใน พ.ศ. 2546 พบว่าอัตราส่วนนักเรียนต่อประชากรวัยเรียนในทุกกลุ่มอายุเพิ่มมากขึ้นกว่าก่อนการปฏิรูปการศึกษา อันเป็นผลจากนโยบายการขยายการศึกษาภาคบังคับ และการจัดการศึกษาให้ประชาชนทุกคนอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม นอกจากนี้ ยังมีนโยบายส่งเสริมการศึกษานอกระบบ การศึกษาตามอัธยาศัย และการศึกษาตลอดชีวิต ซึ่งเป็นอีกช่องทางหนึ่งสำหรับประชาชนในการเข้ารับการศึกษาได้มากยิ่งขึ้น

อย่างไรก็ตาม เป็นที่น่าสังเกตว่า ใน พ.ศ. 2544 ประเทศไทยจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษาไม่น้อยมากเมื่อเปรียบเทียบกับงบประมาณโดยรวมของประเทศ คือร้อยละ 0.9 แต่ในปี 2545-2547 การจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษาสูงขึ้นอย่างก้าวกระโดดและสูงกว่างบประมาณด้านอื่นๆ คือประมาณร้อยละ 22.1, 23.51 และ 22.1 ในปี 2545-2547 ตามลำดับ

ตารางงบประมาณด้านการศึกษาของไทยเปรียบเทียบกับงบประมาณรวมของประเทศ									
2544		2545		2546		2547		2548	
งบประมาณ (ล้านบาท)	ร้อยละ	งบประมาณ (ล้านบาท)	ร้อยละ	งบประมาณ (ล้านบาท)	ร้อยละ	งบประมาณ (ล้านบาท)	ร้อยละ	งบประมาณ (ล้านบาท)	ร้อยละ
224,046.2	24.6	225,969	22.1	235,092.1	23.51	217,103.6	21.1	187,162.0	15.6

ที่มา: สำนักงบประมาณ, กระทรวงการคลัง

คุณภาพการศึกษา

จากผลการประเมินของ IMD ในด้านอัตราส่วนครูต่อนักเรียนในระดับประถมและมัธยมศึกษา รวมทั้งผลสัมฤทธิ์ระดับอุดมศึกษา ความสามารถในการตอบสนองต่อการแข่งขันของการอุดมศึกษา และการถ่ายโอนความรู้ระหว่างมหาวิทยาลัยกับภาคธุรกิจ ได้ชี้ให้เห็นว่า ไทยยังต้องปรับปรุงในเรื่องคุณภาพอย่างต่อเนื่องในทุกเรื่อง โดยเฉพาะอัตราส่วนครูต่อนักเรียนในระดับประถมและมัธยมศึกษาที่ยังคงต้องรับภาระมากกว่าค่าเฉลี่ย

นอกจากนี้ จากผลการประเมินของไทยเองยังพบว่า การกระจายของครูในสถานศึกษายังไม่เหมาะสม โดยบางแห่งมีครูมากเกินไป และบางแห่งขาดครู ดังนั้น คณะรัฐมนตรีจึงได้มีมติให้สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาดำเนินการศึกษาภาวะการขาดครูเพื่อพิจารณาแก้ไขปัญหาให้เหมาะสมต่อไป

ข้อสังเกตในเรื่องคุณภาพการศึกษาคือ ในระยะเริ่มต้นของการปฏิรูปการศึกษาไทยยังจำเป็นต้องขยายโอกาสด้านการศึกษาให้ทั่วถึงทำให้อัตราการเข้าเรียนมากขึ้น ดังนั้น การลงทุนเพื่อการศึกษาของไทยจะเน้นลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานของการศึกษาเพื่อรองรับการขยายตัวของการเข้าสู่ระบบการศึกษา จึงเป็นการลงทุนเชิงปริมาณมากกว่าเชิงคุณภาพ ซึ่งแตกต่างจากประเทศที่พัฒนาแล้วในกลุ่ม Organization for Economic Co-operation and Development (OECD) เช่น ประเทศญี่ปุ่นที่มีอัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาสุทธิเป็นร้อยละ 100 อยู่แล้ว จึงทำให้การลงทุนเพื่อการศึกษาทั้งหมดใช้ไปเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาคือสำคัญ

ผลสัมฤทธิ์ด้านความรู้ที่เชื่อมโยงกับการนำไปใช้ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเวทีนานาชาติ

แม้ว่าการประเมินของ IMD จะไม่ได้มีการประเมินด้านความรู้ที่เชื่อมโยงกับการนำไปใช้ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน แต่ในรายงานก็ได้นำเสนอผลดังกล่าวในวิชาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และการอ่านของโครงการ Program for International Student Assessment (PISA) เป็นข้อมูลภูมิหลังของประเทศต่างๆ โดย PISA จะทำการทดสอบกับประชากรกลุ่มอายุ 15 ปี ทุกๆ 3 ปี และแต่ละรอบจะให้น้ำหนักของวิชาต่างกัน (พ.ศ. 2543 เน้นเรื่องการอ่าน การประเมินครั้งล่าสุดเมื่อ พ.ศ. 2545 ให้น้ำหนักวิชาคณิตศาสตร์มากกว่าวิชาวิทยาศาสตร์และการอ่าน และการประเมินรอบต่อไปใน พ.ศ. 2549 จะเน้นวิชาวิทยาศาสตร์) โดยการนำเสนอในรายงานล่าสุดของ IMD ใช้ข้อมูลของ พ.ศ. 2543 โดยไม่มีข้อมูลของไทย ทั้งนี้ เนื่องจากการดำเนินงานในระยะแรกจะดำเนินงานเฉพาะประเทศที่พัฒนาแล้วในกลุ่ม OECD ก่อน จากนั้นในปีถัดมาจึงจะมีการดำเนินงานของประเทศนอกกลุ่ม OECD ซึ่งรวมถึงประเทศไทยด้วย โดยผลการประเมินสรุปได้ดังนี้

ด้านการอ่านพบว่าได้คะแนน 431 ซึ่งต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่ม OECD (500 คะแนน) ในขณะที่ฮ่องกงได้คะแนน 522 ซึ่งสูงกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่ม OECD และเมื่อพิจารณาทักษะการอ่าน ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ระดับ โดยระดับ 5 จะหมายถึงนักเรียนสามารถใช้การอ่านเป็นเครื่องมือในการหาความรู้ จัดการกับสาระที่ไม่คุ้นเคย และสามารถอ้างอิงและเชื่อมโยงกับจุดประสงค์ของตนได้ พบว่า ทักษะการอ่านของนักเรียนไทยส่วนใหญ่มีค่าไม่เกินระดับ 2 โดยนักเรียน

ไทยที่มีทักษะการอ่านในระดับ 5 มีเพียง ร้อยละ 0.5 เท่านั้น ซึ่งต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่ม OECD (ร้อยละ 10) ถึง 20 เท่า

ด้านคณิตศาสตร์สำรวจและประเมินความรู้ทางคณิตศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการใช้ชีวิตประจำวัน การรับรู้ปัญหาการตีความและใช้ความรู้ทางคณิตศาสตร์เพื่อแก้ปัญหาพบว่า ฮองกง ญี่ปุ่น และเกาหลีมีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดและสูงกว่ากลุ่ม OECD ในขณะที่ไทยมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่ม OECD

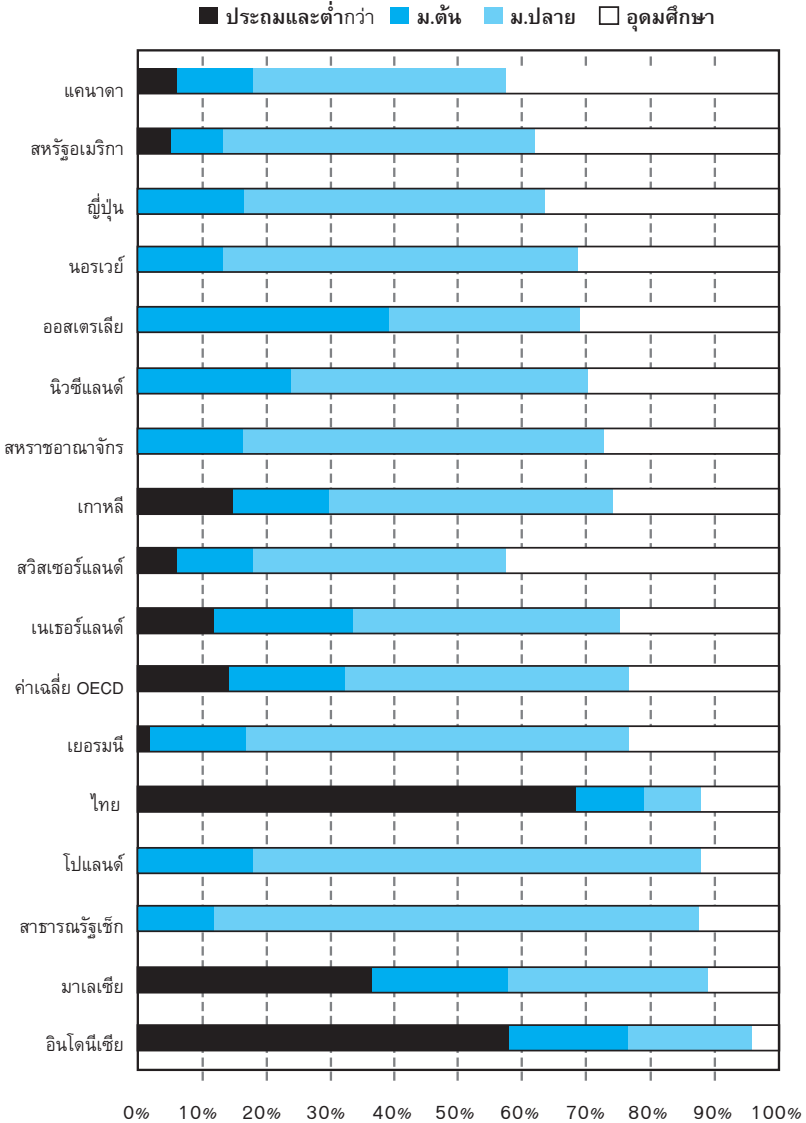
ด้านคณิตศาสตร์ประเมินจากการรู้จักตั้งคำถามที่สามารถหาคำตอบได้โดยวิธีวิทยาศาสตร์ บอกได้ว่าการสำรวจตรวจสอบทางวิทยาศาสตร์เกี่ยวข้องกับอะไร การใช้ข้อมูลเพื่อตรวจสอบหรืออธิบายค่ากล่าวต่างต่าง ๆ และความสามารถในการสื่อสารด้านวิทยาศาสตร์ ซึ่งฮองกง ญี่ปุ่น และเกาหลีมีสมรรถนะด้านวิทยาศาสตร์สูงสุด ในขณะที่ไทยยังคงมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่ม OECD

การศึกษาของประชากรวัยแรงงาน

พ.ศ. 2545 โครงการดัชนีการศึกษาโลก (World Education Indicator : WEI)/OECD รายงานถึงระดับการศึกษาของประชากรวัยแรงงาน (25-64 ปี) ของไทยที่ส่วนใหญ่จบการศึกษาเพียงระดับประถมศึกษา

ร้อยละของประชากรวัยแรงงานอายุ 25-64 ปี ที่ได้รับการศึกษาสูงสุด พ.ศ. 2545

ที่มา : Education at a Glance 2004, OECD.

โดยข้อมูลระดับการศึกษาของวัยแรงงาน (อายุ 25-64 ปี) พ.ศ. 2545 แสดงให้ว่ากลุ่มประเทศ OECD มีประชากรวัยแรงงาน ร้อยละ 44 มีการศึกษาที่ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และร้อยละ 23 มีการศึกษาที่ระดับอุดมศึกษา ในขณะที่ประชากรวัยแรงงานของไทยร้อยละ 69 มีการศึกษาระดับประถมศึกษาและต่ำกว่า ร้อยละ 19 ของประชากรวัยแรงงานมีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา และร้อยละ 12 มีการศึกษาระดับอุดมศึกษา เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศมาเลเซีย อินโดนีเซีย และฟิลิปปินส์ พบว่าประชากรวัยแรงงานของมาเลเซีย อินโดนีเซีย และฟิลิปปินส์ ล้วนแล้วแต่มีระดับการศึกษาสูงกว่าแรงงานไทยทั้งสิ้น

ตารางแสดงระดับการศึกษาของประชากรวัยแรงงาน

ประเทศ	ร้อยละของประชากรวัยแรงงานมีการศึกษาระดับ		
	ประถมศึกษาและต่ำกว่า	มัธยมศึกษา	อุดมศึกษา
มาเลเซีย	37	63	41
อินโดนีเซีย	58	42	22
ฟิลิปปินส์	9	48	43
ไทย	69	19	12

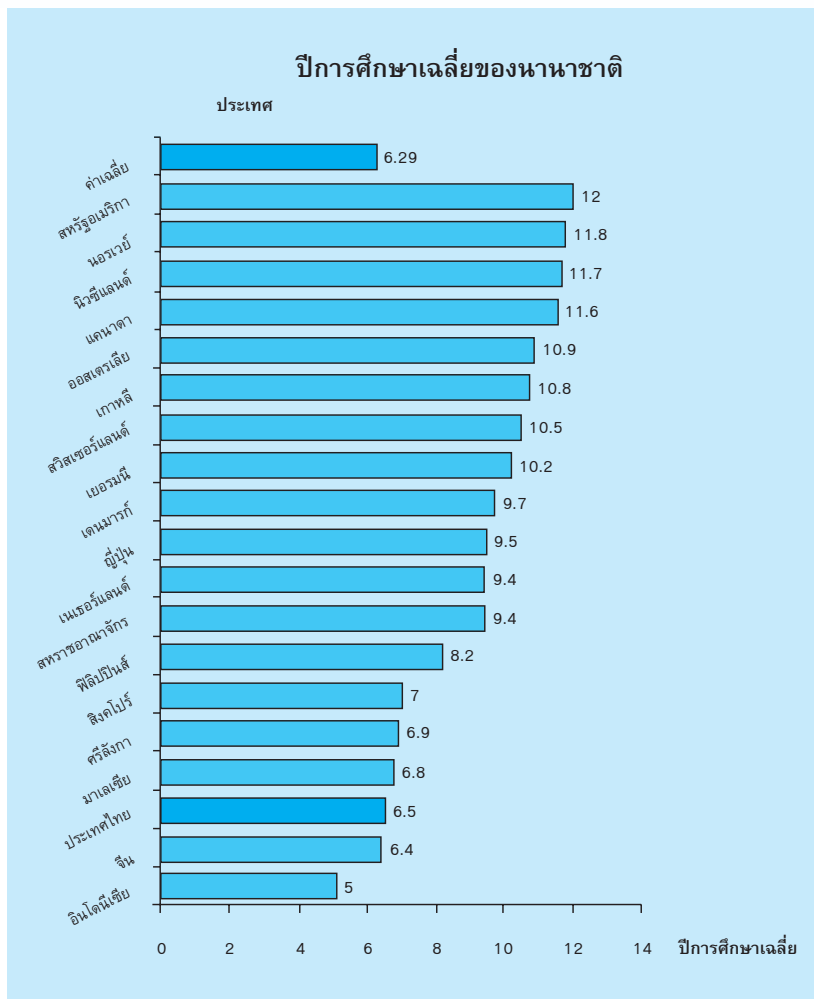
ที่มา : Education at a Glance 2004, OECD.

จากข้อมูลข้างต้น หากไทยจะพัฒนาศักยภาพของแรงงานไทยให้ไปถึงเป้าหมายของการมีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาขึ้นไป ร้อยละ 50 ภายในระยะเวลา 5 ปี จึงต้องเร่งดำเนินการโดยอาศัยปัจจัยที่เกื้อหนุนที่มีอยู่แล้วให้เป็นประโยชน์ เช่น การส่งเสริมการ

จัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย และการจัดทำระบบการเทียบโอน เป็นต้น

ปีการศึกษาเฉลี่ยของคนไทย

สำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (United Nations Development Programme: UNDP) ได้จัดทำรายงานดัชนีชี้วัดทางการศึกษาโลก (World Education Indicators Report) ซึ่งข้อมูลจากการสำมะโนที่จัดทำขึ้นทุกๆ 10 ปี โดยครั้งล่าสุดได้จัดทำเมื่อ พ.ศ. 2543 ในประเทศต่างๆ ทุกภูมิภาคทั่วโลกรวม 107 ประเทศ พบว่าค่าเฉลี่ยของปีการศึกษาเฉลี่ยคือ 6.21 ปี โดยประเทศไทยมีค่าปีการศึกษาเฉลี่ย 6.5 ปี แม้จะสูงกว่าค่าเฉลี่ยเล็กน้อย แต่นับว่าเป็นค่าที่ต่ำเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มประเทศที่พัฒนาแล้ว เช่น ประเทศในกลุ่ม OECD (9.67 ปี) รวมทั้งน้อยกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มประเทศในทวีปยุโรป (9.08 ปี) อเมริกาเหนือ (6.64 ปี) และอเมริกาใต้ (6.61 ปี) อย่างไรก็ตาม นับว่าเป็นค่าที่สูงกว่าค่าเฉลี่ยของเอเชีย (6.04 ปี) และแอฟริกา (3.48 ปี) แต่ก็ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มประเทศในทวีปเอเชียหลายประเทศ เช่น เกาหลี (10.8 ปี) ญี่ปุ่น (9.5 ปี) ฟิลิปปินส์ (8.2 ปี) ศรีลังกา (6.9 ปี) สิงคโปร์ (7 ปี) และมาเลเซีย (6.8 ปี)

ที่มา : สำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP), 2001

พ.ศ. 2547 ปีการศึกษาเฉลี่ยของไทยอยู่ที่ 8.2 ปี หากจะ
ไปให้ถึงเป้าหมายปีการศึกษาเฉลี่ย 9.5 ปีที่ตั้งไว้ จะต้องเพิ่มปีการ
ศึกษาเฉลี่ยของคนไทยถึง 1.4 ปี แม้อุเหมือนจะเป็นอัตราการเพิ่ม
ที่ไม่สูงมากนัก แต่ข้อเท็จจริงพบว่าในช่วง 2-3 ทศวรรษที่ผ่านมา
อัตราการเพิ่มของปีการศึกษาเฉลี่ยของคนไทยเพิ่มขึ้นได้เพียง
ทศวรรษละ 0.9-1.2 ปี เท่านั้น ดังนั้น การเพิ่มปีการศึกษาเฉลี่ย 1.4
ปีภายใน 4 ปีจึงเป็นเรื่องที่ทำนาย อย่างไม่รู้ก็ตาม ถือเป็นเป้าหมายที่
สามารถบรรลุได้ เนื่องจากมีปัจจัยเกื้อหนุนหลายอย่าง ได้แก่ การ
ขยายการศึกษาภาคบังคับจาก 6 ปี เป็น 9 ปี การส่งเสริมการศึกษา
นอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย และการจัดการศึกษาทางเลือก
โดยเน้นการศึกษาของวัยแรงงาน ซึ่งสามารถเทียบโอนความรู้ได้
อย่างไม่รู้ก็ตาม คงต้องดำเนินการด้วยยุทธศาสตร์ที่หลากหลายพร้อมๆ
กันและต้องระดมสรรพกำลังจากหน่วยงานและผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ
ภาคเอกชน และภาคประชาชนจึงจะสามารถบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้
อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

สรุป และเสนอแนะ

สรุปสมรรถนะของประเทศไทยในเวทีสากล

พัฒนาการเชิงบวกของประเทศไทย

จากข้อมูลของ IMD พ.ศ. 2548 แสดงให้เห็นว่าในภาพรวม นั้น ความสามารถในการแข่งขันด้านต่างๆ ของไทยดีขึ้น รวมทั้งความสามารถในด้านการศึกษาก็มีแนวโน้มที่ดีขึ้นด้วยเช่นกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาของประเทศไทยที่เคยถูกจัดว่าเป็น 1 ใน 20 จุดอ่อนที่สุดต่อสมรรถนะการแข่งขันของไทยมาหลายปีนั้น ในพ.ศ. 2548 อัตราการเข้าเรียนมัธยมศึกษาสุทธิดีขึ้นมาก จากร้อยละ 55.4 เป็นร้อยละ 71.2

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาอันดับความสามารถในด้านการแข่งขันกลับพบว่าอันดับในด้านต่างๆ โดยภาพรวมไม่ขยับมากนัก ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการพัฒนาของประเทศอื่นๆ มีอัตราที่ใกล้เคียงหรือเร็วกว่าของไทย

จุดอ่อนของสมรรถนะการศึกษาไทย

เมื่อพิจารณาการจัดอันดับจากจำนวน 60 ประเทศจะพบว่า แม้อันดับความสามารถด้านการศึกษาของประเทศไทยจะมีแนวโน้มที่ดีขึ้น แต่อันดับก็ยังคงอยู่ในครึ่งท้ายของตาราง ยิ่งไปกว่านั้นความสามารถในการแข่งขันที่ส่งผลต่อการศึกษาส่วนใหญ่ยังถูกจัดอยู่ในอันดับที่เกินกว่าที่ 40 ซึ่งหมายถึงว่าค่อนข้างต่ำของกลุ่มล่าง

การพัฒนาความสามารถในการแข่งขันของไทยที่ผ่านมาแสดงให้เห็นว่าเป็นการพัฒนาอย่างช้าๆ ซึ่งรวมถึงความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษาด้วย ในขณะที่หลายประเทศมีการพัฒนาอย่างก้าวกระโดดในบางด้าน เช่น ประเทศอินเดียที่แม้ว่าจะมีความสามารถในการแข่งขันจะอยู่ในอันดับรั้งท้ายหลายเรื่อง แต่เนื่องจากอินเดียเน้นพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และการพัฒนาการอุดมศึกษาให้สอดคล้องกับตลาดแรงงานมากขึ้นจึงส่งผลให้มีอันดับความสามารถในการแข่งขันในภาพรวมก้าวกระโดดอย่างมาก โดยเฉพาะใน พ.ศ. 2546 - 2547 ที่ขยับจากอันดับที่ 50 ไปเป็นอันดับที่ 34

การลงทุนด้านการศึกษาของไทยแม้จะอยู่ในอันดับที่ 48 (ร้อยละ 4 ของ GDP) แต่เมื่อพิจารณาอัตราการลงทุนพบว่ายังคงสูงกว่าประเทศสิงคโปร์ (ร้อยละ 3.9 ของ GDP) และญี่ปุ่น (ร้อยละ 3.6 ของ GDP) อย่างไรก็ตาม พบว่า ประเทศไทยกลับมีการถ่ายโอนความรู้ระหว่างมหาวิทยาลัยกับภาคธุรกิจน้อยกว่าทั้งสองประเทศดังกล่าว รวมทั้งการจัดการอุดมศึกษาของไทยยังไม่ตอบสนองต่อการพัฒนาด้านเศรษฐกิจของประเทศ ดังนั้น จึงนับว่าการลงทุนด้านการศึกษาของไทยยังไม่บรรลุผลสัมฤทธิ์ เนื่องจากการถ่ายโอนความรู้ระหว่างมหาวิทยาลัยกับภาคธุรกิจ และการตอบสนองต่อเศรษฐกิจจะเป็นปัจจัยส่งเสริมในการเพิ่มมูลค่าของความรู้และสมรรถนะในการแข่งขันนั่นเอง

นอกจากนี้ ยังมีข้อสังเกตว่าในระยะเริ่มต้นหลังการปฏิรูปการศึกษาของไทยยังจำเป็นต้องขยายโอกาสด้านการศึกษาให้ทั่วถึง ซึ่งจะทำให้อัตราการเข้าเรียนมากขึ้น ส่งผลให้การลงทุนเพื่อการ

ศึกษาของไทยเน้นลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานของการศึกษาเพื่อรองรับการขยายตัวของการเข้าสู่ระบบการศึกษา จึงเป็นการลงทุนเชิงปริมาณมากกว่าเชิงคุณภาพ ซึ่งแตกต่างจากประเทศที่พัฒนาแล้วในกลุ่ม OECD เช่น ประเทศญี่ปุ่นที่มีอัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาสุทธิ ร้อยละ 100 อยู่แล้ว จึงทำให้การลงทุนเพื่อการศึกษาทั้งหมดใช้ไปเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นสำคัญ

และแม้ว่าประเทศไทยจะมีการขยายการศึกษาภาคบังคับจาก 6 ปี เป็น 9 ปี แต่กลับพบว่าอัตราการไม่รู้หนังสือของไทยกลับเพิ่มมากขึ้น จนกระทั่งอันดับของการไม่รู้หนังสือตกจากอันดับที่ 41 (ร้อยละ 4.3) ใน พ.ศ. 2547 ไปอยู่ที่ 45 (ร้อยละ 7.4) ใน พ.ศ. 2548 ซึ่งนับเป็นปัญหาเร่งด่วนที่ควรพิจารณาแก้ไข

นอกจากนี้ ความสามารถด้านทักษะภาษา ซึ่งเป็นเกณฑ์ที่เริ่มนำมาพิจารณาเพิ่มเติมในปีนี้ ก็พบว่าทักษะด้านภาษาของไทยยังไม่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้ประกอบการ โดยได้คะแนนเพียง 5.03 คะแนนจากคะแนนเต็ม 10 คะแนนเท่านั้น

ปัจจัยที่เกื้อหนุนในการพัฒนาการเรียนรู้

ประเทศไทยยังไม่สามารถใช้ความได้เปรียบจากปัจจัยที่เกื้อหนุนต่อการเรียนรู้มาขยายผลเพื่อเพิ่มสมรรถนะในการแข่งขัน ดังจะเห็นได้จากการมีต้นทุนอินเทอร์เน็ตต่ำ โดยถูกจัดอยู่ในอันดับที่ 2 แต่กลับมีผู้ใช้อินเทอร์เน็ตอยู่ในอันดับที่ 49 ซึ่งจำนวนผู้ใช้น้อยกว่าประเทศที่ต้นทุนอินเทอร์เน็ตสูง ทั้งนี้อาจเป็นผลมาจากทักษะด้านเทคโนโลยีและข้อมูลข่าวสารของไทยที่ถูกจัดอยู่ในอันดับที่ 54 แสดงให้เห็นว่าไทยยังมีความจำเป็นต้องพัฒนาทักษะในด้านนี้ให้มากขึ้น เนื่องจากเป็นปัจจัยสำคัญของการเรียนรู้ในยุคโลกาภิวัตน์

ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคในการพัฒนาการเรียนรู้

ประเทศไทยมีการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาค่อนข้างต่ำ โดยใน พ.ศ. 2547 อยู่ในอันดับที่ 58 (ร้อยละ 0.26) และจำนวนนักวิจัยอยู่ในอันดับที่ 33 (24.5/1,000 คน) ทั้งๆ ที่การลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนา รวมทั้งการพัฒนาและขยายจำนวนนักวิจัยมีความจำเป็นต่อการสร้างและพัฒนาองค์ความรู้ การเพิ่มมูลค่าขององค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยและพัฒนาจะนำไปสู่การพัฒนาสมรรถนะการแข่งขันอย่างก้าวกระโดดได้ รวมทั้งเป็นหนทางในการก้าวสู่สังคมฐานความรู้ตามเป้าหมายของรัฐ

ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาสมรรถนะการศึกษาไทยในเวทีสากล

1. เร่งรัดขยายโอกาสทางการศึกษาแก่ประชาชนทั้งในระบบและนอกระบบอย่างต่อเนื่อง เพื่อเพิ่มอัตราการเข้าเรียนในระดับมัธยมศึกษาอันเป็นจุดอ่อนของสมรรถนะการศึกษาไทย รวมทั้งสนองตอบต่อเป้าหมายในการเพิ่มปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรวัยเรียนและประชากรวัยแรงงาน

2. เร่งรัดพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาควบคู่กับการขยายตัวเชิงปริมาณ เพื่อยกระดับคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาไทยให้ทัดเทียมมาตรฐานสากล รวมทั้งลดจุดอ่อนในเรื่องผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของไทย

3. วางแผนผลิตกำลังคนร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงแรงงาน สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และมหาวิทยาลัย เป็นต้น โดย

เน้นความร่วมมือของทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อปรับระบบการศึกษาให้สามารถเทียบโอนความรู้ของการศึกษาจากต่างระบบ และต่างประเภท เน้นพัฒนาให้ระบบการศึกษาเป็นปัจจัยที่เกื้อหนุนกับการพัฒนาประเทศ สามารถผลิตกำลังคนได้ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน และตอบสนองต่อการพัฒนาประเทศ ซึ่งจะช่วยยกระดับสมรรถนะการแข่งขันของไทยให้ทัดเทียมสากล

4. ตั้งศูนย์แห่งความเป็นเลิศ (Center of Excellence) เฉพาะสาขาในสถาบันอุดมศึกษา เพื่อเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาความรู้จัดการความรู้และถ่ายโอนความรู้ระหว่างมหาวิทยาลัยและภาคธุรกิจ เพื่อให้เกิดการพัฒนาและจัดการความรู้อย่างเป็นระบบ เกิดมูลค่าเพิ่มของความรู้จากการนำไปประยุกต์ใช้ในภาคธุรกิจ และเกิดการเชื่อมโยงเครือข่ายสังคมฐานความรู้

5. พัฒนาการสอนวิทยาศาสตร์ในโรงเรียนเพื่อเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางวิทยาศาสตร์ศึกษา และเพิ่มศักยภาพของคนไทยด้านการคิดวิเคราะห์เชิงวิทยาศาสตร์

ทั้งนี้ การพัฒนาสมรรถนะการศึกษาของไทย ควรตั้งอยู่บนหลักของการพัฒนารากฐาน เพื่อก้าวสู่เวทีสากลอย่างมั่นคง เข้มแข็ง และยั่งยืน

ตารางสรุปข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะ	เป้าหมาย/ผลลัพธ์
1. เร่งรัดขยายโอกาสทางการศึกษาแก่ประชาชนทั้งในระบบและนอกระบบอย่างต่อเนื่อง	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพิ่มจำนวนการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษา 2. เพิ่มปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรวัยเรียน (3-24 ปี) และประชากรวัยแรงงาน (15-64 ปี) ตามเป้าหมายการศึกษาของรัฐ 3. ลดอัตราการไม่รู้หนังสือ
2. เร่งพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับควบคู่กับการขยายเชิงปริมาณ	<ol style="list-style-type: none"> 1. ยกระดับคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาให้ทัดเทียมมาตรฐานสากล 2. เพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา
3. วางแผนการผลิตกำลังคนร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงแรงงาน สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และมหาวิทยาลัย เป็นต้น โดยความร่วมมือของภาครัฐและเอกชน	<ol style="list-style-type: none"> 1. ระบบการศึกษาที่เกื้อหนุนกับการพัฒนาประเทศ โดยสามารถผลิตกำลังคนได้ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน และตอบสนองต่อการพัฒนาประเทศ 2. สามารถเทียบโอนความรู้ของการศึกษาจากต่างระบบ และต่างประเทศ 3. ยกระดับสมรรถนะการแข่งขันของไทยให้ทัดเทียมสากล
4. ตั้งศูนย์แห่งความเป็นเลิศ (Center of Excellence) เฉพาะสาขาในสถาบันอุดมศึกษา เพื่อเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาความรู้ จัดการความรู้ และถ่ายทอดความรู้ระหว่างมหาวิทยาลัยและภาคธุรกิจ	<ol style="list-style-type: none"> 1. มีการพัฒนาและจัดการความรู้อย่างเป็นระบบ 2. มีการถ่ายโอนความรู้และการเพิ่มมูลค่าเพิ่มของความรู้ โดยการนำไปประยุกต์ใช้ในภาคธุรกิจ 3. การเชื่อมโยงเครือข่ายสังคมฐานความรู้
5. การพัฒนาการสอนวิทยาศาสตร์ในโรงเรียน	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางวิทยาศาสตร์ศึกษา 2. เพิ่มศักยภาพของคนไทยด้านการคิดวิเคราะห์เชิงวิทยาศาสตร์

บรรณานุกรม

- สำนักงานคณะกรรมการการการศึกษาแห่งชาติ. 2544. **ความสามารถในการแข่งขันระดับนานาชาติ 2544.**
- สำนักงานคณะกรรมการการการศึกษาแห่งชาติ. 2546. **รายงานศักยภาพของคนไทยกับขีดความสามารถในการแข่งขัน 2546.**
- สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ. 2547. **ดัชนีวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของประเทศไทย ปี 2547.**
- Bangkok Post. **Economic Review Year-End 2004.**
- International Institute for Management Development. 2001. **World Competitiveness Yearbook 2001.** Switzerland: Lausanne.
- International Institute for Management Development. 2002. **World Competitiveness Yearbook 2002.** Switzerland: Lausanne.
- International Institute for Management Development. 2003. **World Competitiveness Yearbook 2003.** Switzerland: Lausanne.
- International Institute for Management Development. 2004. **World Competitiveness Yearbook 2004.** Switzerland: Lausanne.
- International Institute for Management Development. 2005. **World Competitiveness Yearbook 2005.** Switzerland: Lausanne.
- Organization for Economic Co-operation and Development (OECD). 2004. **Education at a Glance OECD Indicators 2004.** France.

United Nations Development Programme. 2001. **Human Development Report 2001**. New York: Oxford University Press.

การพนัน

ตารางที่ 1
ความสามารถในการแข่งขันระดับนานาชาติในภาพรวม พ.ศ. 2548

อันดับ	ประเทศ	อันดับ	ประเทศ	อันดับ	ประเทศ
1	สหรัฐอเมริกา	21	ญี่ปุ่น	41	ลอมบาร์ดี
2	ฮ่องกง	22	สหราชอาณาจักร	42	มหาราชตรา
3	สิงคโปร์	23	เยอรมนี	43	เซาเปาโล
4	ไอซ์แลนด์	24	เบลเยียม	44	จอร์แดน
5	แคนาดา	25	อิสราเอล	45	โปรตุเกส
6	ฟินแลนด์	26	เอสโตเนีย	46	แอฟริกาใต้
7	เดนมาร์ก	27	ไทย	47	โคลัมเบีย
8	สวีทเซอร์แลนด์	28	มาเลเซีย	48	ตุรกี
9	ออสเตรีย	29	เกาหลี	49	ฟิลิปปินส์
10	ลักเซมเบิร์ก	30	ฝรั่งเศส	50	กรีซ
11	ไต้หวัน	31	สาธารณรัฐประชาชนจีน	51	บราซิล
12	ไอร์แลนด์	32	แคทาลอเนีย	52	สโลเวเนีย
13	เนเธอร์แลนด์	33	อิล-เดอว์-ฟร็องต์	53	อิตาลี
14	สวีเดน	34	โรห์-แอลป์	54	รัสเซีย
15	นอร์เวย์	35	สกอตแลนด์	55	โรมาเนีย
16	นิวซีแลนด์	36	สาธารณรัฐเชด	56	เม็กซิโก
17	ออสเตรเลีย	37	ฮังการี	57	โปแลนด์
18	บาวาเรียน	38	สเปน	58	อาร์เจนตินาร์
19	ชิลี	39	อินเดีย	59	อินโดนีเซีย
20	ซีเจียง	40	สาธารณรัฐสโลวัก	60	เวเนซุเอลา

ที่มา: IMD. World Competitiveness Yearbook 2005.

ตารางที่ 2

ความสามารถในการแข่งขันระดับนานาชาติด้านสมรรถนะทางเศรษฐกิจ พ.ศ. 2548

อันดับ	ประเทศ	อันดับ	ประเทศ	อันดับ	ประเทศ
1	สหรัฐอเมริกา	21	ญี่ปุ่น	41	ฟิลิปปินส์
2	ลักเซมเบิร์ก	22	ออสเตรเลีย	42	แอฟริกาใต้
3	สาธารณรัฐประชาชนจีน	23	เยอรมนี	43	เกาหลี
4	ฮ่องกง	24	ชิลี	44	โปรตุเกส
5	สิงคโปร์	25	สเปน	45	ลอมบาร์ดี
6	ไอร์แลนด์	26	ออสเตรีย	46	เม็กซิโก
7	ไทย	27	นอร์เวย์	47	โรมาเนีย
8	มาเลเซีย	28	มหาราชตรา	48	อิล-เดอร์-ฟร็องต์
9	ฝรั่งเศส	29	อาร์เจนตินา	49	กรีซ
10	เนเธอร์แลนด์	30	สวีเดน	50	ฮังการี
11	แคนาดา	31	เดนมาร์ก	51	โรห์-แอลป์
12	อินเดีย	32	ฟินแลนด์	52	เซาเปาโล
13	ซีเจียง	33	บราซิล	53	ตุรกี
14	สหราชอาณาจักร	34	แคทาโลเนีย	54	โคลัมเบีย
15	นิวซีแลนด์	35	บาวาเรีย	55	โปแลนด์
16	เอสโตเนีย	36	สาธารณรัฐเชด	56	สาธารณรัฐสโลวัก
17	ไอซ์แลนด์	37	อิตาลี	57	รัสเซีย
18	ไต้หวัน	38	อิสราเอล	58	จอร์แดน
19	สวิตเซอร์แลนด์	39	สโลเวเนีย	59	เวเนซุเอลา
20	เบลเยียม	40	สกอตแลนด์	60	อินโดนีเซีย

ที่มา: IMD. World Competitiveness Yearbook 2005.

ตารางที่ 3

ความสามารถในการแข่งขันระดับนานาชาติด้านประสิทธิภาพภาครัฐ พ.ศ. 2548

อันดับ	ประเทศ	อันดับ	ประเทศ	อันดับ	ประเทศ
1	ฮ่องกง	21	สาธารณรัฐประชาชนจีน	41	โปรตุเกส
2	สิงคโปร์	22	สวีเดน	42	เบลเยียม
3	ฟินแลนด์	23	เนเธอร์แลนด์	43	โคลัมเบีย
4	เดนมาร์ก	24	บาวาเรีย	44	สาธารณรัฐเชค
5	ออสเตรีย	25	แคทาลอเนีย	45	ฝรั่งเศส
6	ไอร์แลนด์	26	มาเลเซีย	46	รัสเซีย
7	สวิตเซอร์แลนด์	27	สหราชอาณาจักร	47	ฟิลิปปินส์
8	นิวซีแลนด์	28	จอร์แดน	48	เม็กซิโก
9	แคนาดา	29	อิสราเอล	49	สโลเวเนีย
10	ไอร์แลนด์	30	สเปน	50	ลอมบาร์ดี
11	ชิลี	31	เกาหลี	51	ตุรกี
12	ลักเซมเบิร์ก	32	โรห์-แอลป์	52	กรีซ
13	เอสโตเนีย	33	สกอตแลนด์	53	อินโดนีเซีย
14	ไทย	34	แอฟริกาใต้	54	เซาเปาโล
15	นอร์เวย์	35	เยอรมนี	55	โรมาเนีย
16	สหรัฐอเมริกา	36	อิล-เดอว์-ฟร็องค์	56	โปแลนด์
17	สาธารณรัฐสโลวัก	37	มหาราชตรา	57	บราซิล
18	ซีเจียง	38	ฮังการี	58	อิตาลี
19	ไต้หวัน	39	อินเดีย	59	อาร์เจนตินาร์
20	ออสเตรีย	40	ญี่ปุ่น	60	เวเนซุเอลา

ที่มา: IMD. World Competitiveness Yearbook 2005.

ตารางที่ 4

ความสามารถในการแข่งขันระดับนานาชาติด้านประสิทธิภาพภาครัฐกิจ พ.ศ. 2548

อันดับ	ประเทศ	อันดับ	ประเทศ	อันดับ	ประเทศ
1	ฮ่องกง	21	อิสราเอล	41	โรห์-แอลป์
2	ไอร์แลนด์	22	เซาเปาโล	42	มหาราชตรา
3	สหรัฐอเมริกา	23	อินเดีย	43	โคลัมเบีย
4	ออสเตรเลีย	24	เบลเยียม	44	ลอมบาร์ดี
5	สิงคโปร์	25	มาเลเซีย	45	ฝรั่งเศส
6	ไต้หวัน	26	สหราชอาณาจักร	46	อิล-เดอว์-ฟร็องค์
7	เดนมาร์ก	27	ตุรกี	47	จอร์แดน
8	ชิลี	28	ไทย	48	สเปน
9	ฟินแลนด์	29	เอสโตเนีย	49	กรีซ
10	ไอร์แลนด์	30	เกาหลี	50	สาธารณรัฐประชาชนจีน
11	แคนาดา	31	บราซิล	51	โปรตุเกส
12	ออสเตรีย	32	สาธารณรัฐเชค	52	สโลเวเนีย
13	ซีเจียง	33	ฮังการี	53	อิตาลี
14	สวิตเซอร์แลนด์	34	สกอตแลนด์	54	เม็กซิโก
15	เนเธอร์แลนด์	35	ญี่ปุ่น	55	รัสเซีย
16	สวีเดน	36	เยอรมนี	56	โรมาเนีย
17	บาวาเรีย	37	สาธารณรัฐสโลวัก	57	เวเนซุเอลา
18	นิวซีแลนด์	38	ฟิลิปปินส์	58	โปแลนด์
19	ลักเซมเบิร์ก	39	แคทาโลเนีย	59	อินโดนีเซีย
20	นอร์เวย์	40	แอฟริกาใต้	60	อาร์เจนตินา

ที่มา: IMD. World Competitiveness Yearbook 2005.

ตารางที่ 5
ความสามารถในการแข่งขันระดับนานาชาติด้านโครงสร้างพื้นฐาน พ.ศ. 2548

อันดับ	ประเทศ	อันดับ	ประเทศ	อันดับ	ประเทศ
1	สหรัฐอเมริกา	21	ออสเตรีย	41	สาธารณรัฐสโลวัก
2	สวีตเซอร์แลนด์	22	โรท์-แอลป์	42	สาธารณรัฐประชาชนจีน
3	ญี่ปุ่น	23	เกาหลี	43	ซีเจียง
4	ฟินแลนด์	24	ลักเซมเบิร์ก	44	ชิลี
5	เดนมาร์ก	25	สหราชอาณาจักร	45	เซาเปาโล
6	สิงคโปร์	26	นิวซีแลนด์	46	รัสเซีย
7	บาวาเรีย	27	แคทาลันเนีย	47	ไทย
8	สวีเดน	28	สกอตแลนด์	48	อาร์เจนตินา
9	แคนาดา	29	ฮังการี	49	โคลัมเบีย
10	นอร์เวย์	30	สาธารณรัฐเชค	50	โปแลนด์
11	เยอรมนี	31	ไอร์แลนด์	51	ตุรกี
12	ไอซ์แลนด์	32	ลอมบาร์ดี	52	บราซิล
13	เนเธอร์แลนด์	33	สเปน	53	โรมาเนีย
14	อิล-เดอว์-ฟร็องค์	34	มาเลเซีย	54	อินเดีย
15	ออสเตรเลีย	35	โปรตุเกส	55	ฟิลิปปินส์
16	เบลเยียม	36	อิตาลี	56	เวเนซุเอลา
17	ฝรั่งเศส	37	กรีซ	57	มหาราชตรา
18	ไต้หวัน	38	สโลเวเนีย	58	แอฟริกาใต้
19	อิสราเอล	39	เอสโตเนีย	59	เม็กซิโก
20	ฮ่องกง	40	จอร์แดน	60	อินโดนีเซีย

ที่มา: IMD. World Competitiveness Yearbook 2005.

ตารางที่ 6
ความสามารถในการแข่งขันระดับนานาชาติด้านการศึกษา พ.ศ. 2548

อันดับ	ประเทศ	อันดับ	ประเทศ	อันดับ	ประเทศ
1	ฟินแลนด์	21	บาวาเรีย	41	โปแลนด์
2	แคนาดา	22	อิล-เดอร์-ฟร็องค์	42	อิตาลี
3	ไอซ์แลนด์	23	แคทาลอเนีย	43	สาธารณรัฐสโลวัก
4	เดนมาร์ก	24	เอสโตเนีย	44	โรมาเนีย
5	สวีเดน	25	ลอมบาร์ดี	45	ชิลี
6	อิสราเอล	26	ฮ่องกง	46	ไทย
7	สวิตเซอร์แลนด์	27	รัสเซีย	47	อาร์เจนตินา
8	เบลเยียม	28	ญี่ปุ่น	48	เซาเปาโล
9	นอร์เวย์	29	สกอตแลนด์	49	ตุรกี
10	ออสเตรเลีย	30	สาธารณรัฐเชค	50	ซีเจียง
11	สหรัฐอเมริกา	31	กรีซ	51	โคลัมเบีย
12	ฮังการี	32	ลักเซมเบิร์ก	52	บราซิล
13	เนเธอร์แลนด์	33	สเปน	53	ฟิลิปปินส์
14	สิงคโปร์	34	เยอรมนี	54	เวเนซุเอลา
15	อิสราเอล	35	โปรตุเกส	55	สาธารณรัฐประชาชนจีน
16	ไต้หวัน	36	สหราชอาณาจักร	56	เม็กซิโก
17	โรห์-แอลป์	37	มาเลเซีย	57	มหาราชตรา
18	ออสเตรีย	38	สโลเวเนีย	58	อินเดีย
19	นิวซีแลนด์	39	จอร์แดน	59	แอฟริกาใต้
20	ฝรั่งเศส	40	เกาหลี	60	อินโดนีเซีย

ที่มา: IMD. World Competitiveness Yearbook 2005.

ตารางที่ 7

ความสามารถในการแข่งขันระดับนานาชาติด้านโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยี พ.ศ. 2548

อันดับ	ประเทศ	อันดับ	ประเทศ	อันดับ	ประเทศ
1	สหรัฐอเมริกา	21	ฝรั่งเศส	41	สเปน
2	เกาหลี	22	มาเลเซีย	42	สาธารณรัฐสโลวัก
3	สิงคโปร์	23	อิล-เดอว์-ฟร็องค์	43	อินเดีย
4	ฮ่องกง	24	สกอตแลนด์	44	มหาราชตรา
5	ไต้หวัน	25	ลักเซมเบิร์ก	45	ไทย
6	แคนาดา	26	ลอมบาร์ดี	46	ชิลี
7	เนเธอร์แลนด์	27	เบลเยียม	47	จอร์แดน
8	ไอร์แลนด์	28	สาธารณรัฐเชค	48	กรีซ
9	ญี่ปุ่น	29	โปรตุเกส	49	เซาเปาโล
10	อิสราเอล	30	ออสเตรีย	50	อาร์เจนตินา
11	เดนมาร์ก	31	เอสโตเนีย	51	บราซิล
12	นอร์เวย์	32	นิวซีแลนด์	52	แอฟริกาใต้
13	สวีเดน	33	อิตาลี	53	ตุรกี
14	สวิตเซอร์แลนด์	34	ไอร์แลนด์	54	โคลัมเบีย
15	ฟินแลนด์	35	ฮังการี	55	รัสเซีย
16	เยอรมนี	36	ฟิลิปปินส์	56	โปแลนด์
17	บาวาเรีย	37	แคทาลอเนีย	57	เวเนซุเอลา
18	สหราชอาณาจักร	38	สาธารณรัฐประชาชนจีน	58	โรมาเนีย
19	โรห์-แอลป์	39	ซีเจียง	59	เม็กซิโก
20	ออสเตรเลีย	40	สโลเวเนีย	60	อินโดนีเซีย

ที่มา: IMD. World Competitiveness Yearbook 2005.

ตารางที่ 8

ความสามารถในการแข่งขันระดับนานาชาติด้านโครงสร้างพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ พ.ศ. 2548

อันดับ	ประเทศ	อันดับ	ประเทศ	อันดับ	ประเทศ
1	สหรัฐอเมริกา	21	รัสเซีย	41	สโลเวเนีย
2	ญี่ปุ่น	22	เบลเยียม	42	เอสโตเนีย
3	เยอรมนี	23	โรท์-แอลป์	43	เซาเปาโล
4	สวีเดน	24	นอร์เวย์	44	มาเลเซีย
5	สวิตเซอร์แลนด์	25	ออสเตรีย	45	กรีซ
6	อิล-เดอว์-ฟร็องค์	26	ออสเตรเลีย	46	โปแลนด์
7	ฟินแลนด์	27	ไอร์แลนด์	47	อินโดนีเซีย
8	บาวาเรีย	28	แคทาโลเนีย	48	ชิลี
9	ฝรั่งเศส	29	จอร์แดน	49	โคลัมเบีย
10	ไต้หวัน	30	อินเดีย	50	แอฟริกาใต้
11	ลักเซมเบิร์ก	31	สกอตแลนด์	51	บราซิล
12	สหราชอาณาจักร	32	ซีเจียง	52	สาธารณรัฐสโลวัก
13	เดนมาร์ก	33	ลอมบาร์ดี	53	โปรตุเกส
14	อิสราเอล	34	มหาราษฏรา	54	เวเนซุเอลา
15	เกาหลี	35	นิวซีแลนด์	55	ตุรกี
16	ไอซ์แลนด์	36	ฮังการี	56	ไทย
17	แคนาดา	37	อิตาลี	57	โรมาเนีย
18	สิงคโปร์	38	ฮ่องกง	58	ฟิลิปปินส์
19	เนเธอร์แลนด์	39	สเปน	59	อาร์เจนตินา
20	สาธารณรัฐประชาชนจีน	40	สาธารณรัฐเชค	60	เม็กซิโก

ที่มา: IMD. World Competitiveness Yearbook 2005.

ตารางที่ 9

ความสามารถในการแข่งขันระดับนานาชาติ จำแนกตามประเด็นต่าง ๆ พ.ศ. 2548

ประเด็น	ประเทศ/อันดับ												
	สหรัฐอเมริกา	ฮ่องกง	สิงคโปร์	ไต้หวัน	ญี่ปุ่น	ไทย	มาเลเซีย	เกาหลี	จีน	อินเดีย	ฟิลิปปินส์	อินโดนีเซีย	
ภาพรวม	1	2	3	11	21	27	28	29	31	39	49	59	
1. สมรรถนะทางเศรษฐกิจ	1	4	5	18	21	7	8	43	3	12	41	60	
1.1 เศรษฐกิจภายในประเทศ	1	8	12	18	4	44	36	32	2	21	58	57	
1.2 การค้าระหว่างประเทศ	13	3	2	15	35	18	6	34	11	48	51	46	
1.3 การลงทุนระหว่างประเทศ	1	3	17	39	9	45	49	51	30	20	57	60	
1.4 การจ้างงาน	10	17	11	13	14	2	6	8	1	19	25	54	
1.5 ราคาสินค้าและบริการ	16	47	22	26	57	7	4	56	44	2	5	52	
2. ประสิทธิภาพภาครัฐ	16	1	2	19	40	14	26	31	21	39	47	39	
2.1 การคลังภาครัฐ	38	5	28	23	14	18	44	14	1	51	57	32	
2.2 นโยบายการคลัง	22	1	12	5	15	2	16	15	9	7	14	6	
2.3 การดำเนินงานขององค์กรภาครัฐ	13	17	1	20	30	11	18	30	31	33	54	56	
2.4 การดำเนินงานด้านองค์กรธุรกิจ	10	1	2	20	34	27	30	34	46	48	50	59	
2.5 การดำเนินงานด้านสังคม	16	20	18	37	58	30	45	58	33	49	24	55	
3. ประสิทธิภาพของภาครัฐกิจ	3	1	5	6	35	28	25	30	50	23	38	59	
3.1 ผลผลิตภาพ	2	1	7	14	35	56	44	42	51	45	58	60	
3.2 ตลาดแรงงาน	17	4	3	8	38	5	12	26	6	2	1	46	
3.3 ตลาดเงิน	1	2	16	6	28	46	35	38	55	30	50	53	
3.4 การบริหารจัดการ	9	6	19	14	43	27	28	26	56	39	30	59	
3.5 ผลกระทบจากโลกาภิวัตน์	13	1	4	7	28	16	21	25	38	17	31	53	
4. โครงสร้างพื้นฐาน	1	20	6	18	3	47	34	23	42	54	5	60	
4.1 โครงสร้างพื้นฐานทั่วไป	1	4	2	22	18	38	36	23	24	40	60	54	
4.2 โครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยี	1	4	3	5	9	45	22	2	38	43	36	60	
4.3 โครงสร้างพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์	1	38	18	10	2	56	44	15	20	30	58	47	
4.4 สุขภาพและสิ่งแวดล้อม	22	25	16	36	11	46	39	33	50	58	55	60	
4.5 การศึกษา	11	26	14	16	28	46	37	40	55	58	53	60	

ที่มา: IMD. World Competitiveness Yearbook 2005.

ตารางที่ 10

ความสามารถในการแข่งขันระดับนานาชาติในภาพรวม พ.ศ. 2544-2548

ประเทศ	พ.ศ./อันดับ				
	2544	2545	2546	2547	2548
สหรัฐอเมริกา	1	1	1	1	1
ฮ่องกง	4	13	10	6	2
สิงคโปร์	3	8	4	2	3
ไต้หวัน	16	20	17	12	11
ญี่ปุ่น	23	27	25	23	21
ไทย	34	31	30	29	27
มาเลเซีย	28	24	21	16	28
เกาหลี	29	29	37	35	29
จีน	26	28	29	24	31
อินเดีย	42	41	50	34	39
ฟิลิปปินส์	39	40	49	52	49
อินโดนีเซีย	46	47	57	58	59

ที่มา: IMD. World Competitiveness Yearbook 2005.

ตารางที่ 11

ความสามารถในการแข่งขันระดับนานาชาติด้านเศรษฐกิจ พ.ศ. 2544-2548

ประเทศ	พ.ศ./อันดับ				
	2544	2545	2546	2547	2548
สหรัฐอเมริกา	1	1	1	1	1
ฮ่องกง	4	22	29	11	4
สิงคโปร์	3	18	7	5	5
ไต้หวัน	26	38	33	24	18
ญี่ปุ่น	20	28	28	17	21
ไทย	17	23	14	9	7
มาเลเซีย	9	29	25	16	8
เกาหลี	15	32	40	49	43
จีน	5	4	3	2	3
อินเดีย	22	17	22	12	12
ฟิลิปปินส์	40	34	43	37	41
อินโดนีเซีย	37	42	51	55	60

ที่มา: IMD. World Competitiveness Yearbook 2005.

ตารางที่ 12

ความสามารถในการแข่งขันระดับนานาชาติด้านประสิทธิภาพภาครัฐ พ.ศ. 2544-2548

ประเทศ	พ.ศ./อันดับ				
	2544	2545	2546	2547	2548
สหรัฐอเมริกา	8	5	10	10	16
ฮ่องกง	2	3	2	3	1
สิงคโปร์	1	2	3	1	2
ไต้หวัน	17	24	20	18	19
ญี่ปุ่น	29	35	39	37	40
ไทย	27	20	18	20	14
มาเลเซีย	24	19	14	16	26
เกาหลี	28	26	37	36	31
จีน	23	23	22	21	21
อินเดีย	36	34	43	33	39
ฟิลิปปินส์	35	32	38	42	47
อินโดนีเซีย	47	46	56	54	53

ที่มา: IMD. World Competitiveness Yearbook 2005.

ตารางที่ 13

ความสามารถในการแข่งขันระดับนานาชาติด้านประสิทธิภาพภาครัฐกิจ พ.ศ. 2544-2548

ประเทศ	พ.ศ./อันดับ				
	2544	2545	2546	2547	2548
สหรัฐอเมริกา	1	1	1	1	3
ฮ่องกง	3	8	3	2	1
สิงคโปร์	11	7	5	6	5
ไต้หวัน	9	16	11	7	6
ญี่ปุ่น	38	37	41	37	35
ไทย	39	33	28	23	28
มาเลเซีย	31	24	18	13	25
เกาหลี	35	27	45	29	30
จีน	28	38	46	35	50
อินเดีย	42	41	51	22	23
ฟิลิปปินส์	36	40	48	49	38
อินโดนีเซีย	44	49	57	58	59

ที่มา: IMD. World Competitiveness Yearbook 2005.

ตารางที่ 14

ความสามารถในการแข่งขันระดับนานาชาติด้านโครงสร้างพื้นฐาน พ.ศ. 2544-2548

ประเทศ	พ.ศ./อันดับ				
	2544	2545	2546	2547	2548
สหรัฐอเมริกา	1	1	1	1	1
ฮ่องกง	24	24	25	22	20
สิงคโปร์	14	12	12	9	6
ไต้หวัน	20	20	23	20	18
ญี่ปุ่น	5	6	3	2	3
ไทย	46	42	49	50	47
มาเลเซีย	35	31	31	30	34
เกาหลี	26	23	30	27	23
จีน	40	37	41	41	42
อินเดีย	49	49	58	57	54
ฟิลิปปินส์	43	47	56	59	55
อินโดนีเซีย	48	48	59	60	60

ที่มา: IMD. World Competitiveness Yearbook 2005.

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

ดร. อำนวย จันทวานิช

เลขาธิการสภาการศึกษา

ดร. สมเกียรติ ชอบผล

รองเลขาธิการสภาการศึกษา

ดร. รุ่งเรือง สุชาภิรมย์

ที่ปรึกษาด้านวิจัยและประเมินผลการศึกษา

นางสุรางค์ โพธิ์พฤชวรงค์

ผู้อำนวยการสำนักประเมินผลการศึกษา

นางสาววัฒนา อาทิตยเทียง

ผู้อำนวยการสำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา

นางสิริวรรณ สวัสดิวัตน์ ณ อยุธยา

หัวหน้าศูนย์การศึกษาเปรียบเทียบ

พิจารณารายงาน

ดร. รุ่งเรือง สุชาภิรมย์

ที่ปรึกษาด้านวิจัยและประเมินผลการศึกษา

นางสุรางค์ โพธิ์พฤชวรงค์

ผู้อำนวยการสำนักประเมินผลการศึกษา

นางสาววัฒนา อาทิตยเทียง

ผู้อำนวยการสำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา

นางเพ็ญจันทร์ นครอินทร์

หัวหน้ากลุ่มประเมินผลการจัดการเรียนรู้

ตลอดชีวิต

นางสิริวรรณ สวัสดิวัตน์ ณ อยุธยา

หัวหน้าศูนย์การศึกษาเปรียบเทียบ

รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ เรียบเรียง และจัดทำรายงาน

ดร. รุ่งนภา จิตรโรจนรักษ์

นักวิชาการศึกษา 6 ว.

หน่วยงานรับผิดชอบ

ศูนย์การศึกษาเปรียบเทียบ

สำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

99/20 ถนนสุขุวิทัย ดุสิต กรุงเทพมหานคร 10300

โทรศัพท์ 0 2668 7123 ต่อ 1212 โทรสาร 0 2243 0085

www.onec.go.th

เพื่อเป็นการใช้ทรัพยากรให้คุ้มค่า
หากท่านไม่ใช้หนังสือเล่มนี้แล้ว
โปรดมอบให้ผู้อื่นนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

